

Mijn eersteeling, voor Amelke

3.3.69

Wim

DE SAMENSTELLING
VAN DE STATEN
VAN DE BOURGONDISCHE
LANDSHEERLIJKHEDEN
OMSTREEKS 1464,

DOOR

WILLEM BLOCKMANS

Assistent aan de Rijksuniversiteit te Gent

Het is steeds zeer moeilijk geweest om na te gaan uit welke personen of instanties de statenvergaderingen samengesteld waren vóór het midden van de XVIe eeuw, zolang er nog geen notulen werden aangelegd. Voor de Derde Stand kunnen stadsrekeningen heel wat inlichtingen verschaffen na een uitgebreid archiefonderzoek, en dan nog in zoverre hun staat van bewaring dit toelaat. Doch voor de geestelijkheid en de adel, die hun onkosten doorgaans niet hoefden schriftelijk te verantwoorden, beschikt men niet over zulk alternatief.

Met betrekking tot de Staten van Bourgondië oordeelde J. Billioud in 1922 dat de enige categorie van bronnen, die ons inlichten over de samenstelling der statenvergaderingen, de rekeningen zijn van de algemene ontvangst van de landsheerlijkheid (¹). Daarin vindt men immers de vergoedingen aan boden, die de individuele konvokatiebrieven ronddroegen, welke nota's vaak de namen der destinatarissen vermelden. Inderdaad treft men dergelijke posten aan in bv. de rekeningen van de Raad van Vlaanderen : sinds 1469 voor de konvokatie van de Staten van Vlaanderen (²), en het eerst in 1476 voor de Staten-Generaal te Gent (³). Zij voldoen echter niet, vermits naast enkele bij name genoemde heren, de formule « et pluisseurs autres deputez de cest pays » ons in het onzekere laat nopens het juiste aantal en de persoon der deelnemers.

Abstrakt redenerend moet men echter het bestaan aannemen van een andere soort dokumenten, nl. lijsten van destinatarissen, waarvan de konvoerende instantie zich bediende bij de verzending van haar oproepen. De ambtenaren moeten toch enige leidraad gehad hebben om de tientallen adressaten telkens bij elkaar te vinden. Dergelijke konvokatielijsten zijn reeds

(¹) J. BILLILOUD, *Les Etats de Bourgogne au XIVe et XVe siècles*, Dijon, 1922, p. 25.

(²) ALGEM. RIJKSARCHIEF BRUSSEL, *Rekenkamer*, nr. 21383, f° 12 r-v.

(³) *Ibid.*, nr. 21845, f° 11 v-16 v.

lang bekend voor Artesië. Ch. Hirschauer citeerde er in 1923 zes, waarvan één uit het midden van de XIVe, één uit het eerste kwart van de XVe, en vier uit het midden van de XVIe eeuw (⁴). Voor de andere Bourgondische landsheerlijkheden zijn er geen bekend.

In het fonds Papieren van Staat en Audiëntie van het Algemeen Rijksarchief te Brussel bevindt zich nochtans een konvokatielijst die de leden van de Staten van alle Bourgondische landsheerlijkheden opsomt, op Lotharingen na (⁵). Hij is onge-dateerd, en alle elementen wijzen op intern kanselarijgebruik. De lijst maakt deel uit van een papieren cahier in-8°, dat in de XVIe eeuw gefolieerd werd van XLI tot LIIII. Wat thans overblijft is dus blijkbaar onvolledig. Het geheel was kennelijk een formulierboekje, aangezien onze lijst wordt voorafgegaan door een reeks subskripties van missieven, en gevolgd door modellen van vrijgeleidebrieven. Dit dokument ontsnapte aan de aandacht van alle vorsers die zich tot nog toe bezighielden met de Staten-Generaal of de afzonderlijke Staten. De andere bekende konvokatielijsten betreffen slechts één land (Artesië), terwijl hier alle Bourgondische gewesten samen aan de beurt komen.

De lijst is geenszins systematisch aangelegd, doch wel in éénmaal *overgeschreven*. Men kan inderdaad niet aannemen dat hij *ex nihilo* zo op het papier zou zijn gezet : er komen immers nagenoeg geen doorhalingen in voor. Voor Artesië is trouwens het bestaan van tenminste twee oudere lijsten bekend, en ook voor de andere gewesten moeten er geweest zijn, misschien op losse blaadjes, en daardoor thans verloren. Sporen hiervan zijn in het besproken dokument terug te vinden. In principe worden de verschillende standen per landsheerlijkheid opgesomd. Zo vindt men op f° 44 *recto* en *verso* de Vlaamse. Doch op f° 50 *recto* treft men een nieuwe opsomming van Vlaamse steden aan, die niet geheel overeenstemt met de eerste. Blijkbaar werden hier twee verschillende oudere konvokatielijsten overgeschreven, onderling in datum, en eventueel in functie uiteenlopend. Dergelijke hernemingen zijn legio : voor Hene-

(⁴) Ch. HIRSCHAUER, *Les Etats d'Artois, de leurs origines à l'occupation française, 1340-1640*, 2 dln., Parijs-Brussel, 1923, dl. I, p. 40, n. 2.

(⁵) ALGEM. RIJKSARCHIEF BRUSSEL, *Staat en Audiëntie*, nr. 1213.

gouwen bv wordt elk onderdeel tweemaal (doch telkens anders) opgegeven. Om een inzicht te verkrijgen in de structuur van het dokument, bieden we hier een systematisch overzicht, dat per landsheerlijkheid en per stand (eventueel verder onderverdeeld) het aantal opgesomde instanties en de folio-zijden geeft

BRABANT

Edelen	f ^o 49 r-v	28
Steden	f ^o 49 r	: 12

LIMBURG LUXEMBURG

Steden	f ^o 49 v	· 10
--------	---------------------	------

VLAANDEREN

Abten	f ^o 44 r	· 19
Kapittels	f ^o 44 r-v	13
Edelen	f ^o 44 v - 45 r	· 84
Steden	f ^o 44 r	· 27 - f ^o 50 r 39, verschillende 41

ARTESIE

Bisschoppen	f ^o 45 v	3 [2] ⁽⁶⁾
Abten	f ^o 45 v	7 [7, 9 verschillende]
Kapittels	f ^o 45 v	6 [6, 8 verschillende]

Ridders	f ^o 45 r v	23	} [33, 58 verschillende]
Schildknapen	f ^o 45 v	6	
Steden	f ^o 45 v	13 - f ^o 50 r . 8, verschillende	14
			[10, 16 verschillende]

RIJSEL DOWAAI ORCHIES

Abten	f ^o 48 r	2	
Kapittels	f ^o 47 v	4	
Prior	f ^o 48 r	1	
Edelen	f ^o 46 v	9 - f ^o 48 r 23, verschillende	28
Steden	f ^o 48 r	4	

BOULOGNE

Abten	f ^o 48 v	7	
Edelen	f ^o 47 r	: 3 - f ^o 48v-49r 24, verschillende	· 25
Steden	f ^o 47 r	35 ⁽⁷⁾ f ^o 50r v 11, verschillende	35

⁽⁶⁾ De cijfers tussen rechthoekige haakjes geven de aantallen deelnemers aan de bespreking over de vrede van Arras in 1415 L MIRROT, *Autour de la Paix d'Arras (1414 1415)*, Bibl école des chartes, LXXV, 1914, pp 324 326

⁽⁷⁾ Waarvan er 26 eveneens voorkomen in de lijsten van Artesie, Vlaanderen en Boulogne

HENEGOUWEN

Abten	f ^o 46 r-v	:	16 - f ^o 47 r-v	:	15, verschillende	:	16
Kapittels	f ^o 46 v	:	9 - f ^o 47 v	:	5, verschillende	:	10
Priors	f ^o 46 v	:	4 - f ^o 47 v	:	1, verschillende	:	4
Edelen	f ^o 46 r	:	38 - f ^o 47 v	:	41, verschillende	:	68
Steden	f ^o 45 v-46 r	:	20 - f ^o 47 r	:	15, verschillende	:	20

HOLLAND-ZEELAND

Steden	f ^o 50 r	:	35
--------	---------------------	---	----

NAMEN

Abten	f ^o 48 r	:	5
Kapittels	f ^o 48 r	:	2
Edelen	f ^o 48 r-v	:	42
Steden	f ^o 48 r	:	3 - f ^o 50 r : 4, verschillende : 5

BOURGONDIE (hertogdom)

Bisschoppen	f ^o 46 v	:	3
Abten	f ^o 46 v	:	15
Kapittels	f ^o 46 v	:	7
Priors	f ^o 46 v	:	6
Steden	f ^o 49 v	:	15

BOURGONDIE (graafschap)

Steden	f ^o 49 v	:	20
--------	---------------------	---	----

MACONNAIS

Steden	f ^o 49 v	:	4
--------	---------------------	---	---

CHAROLAIS

Steden	f ^o 49 v	:	4
--------	---------------------	---	---

AUXERROIS

	f ^o 49 v	:	6
--	---------------------	---	---

Uiteraard zijn de dubbele opsommingen het meest uiteenlopend voor de adel, vermits daarin *nominatim* welbepaalde personen voorkomen. Waar zij aangeduid staan als « monseigneur de. . . » is het niet uit te maken of het wel degelijk om dezelfde personen gaat, en niet bv. vader en zoon. Slechts één Henegouws edelman wordt tweemaal bij voor- en familienaam genoemd⁽⁸⁾. Ondanks de verschillende schrijfwijze gaat het klaarblijkelijk om dezelfde. De toevoeging eenmaal van « chastellain d'Ath » kan beduiden dat hij die titel nog niet

⁽⁸⁾ ALGEM RIJKSARCHIEF BRUSSEL, *Staat en Audientie*, 1231, f° 46 r Colart de Hennin, chastellain d'Ath; en f° 47 v Collart de Haynin.

bezat bij het opstellen van de andere lijst, zodat deze de oudste van beide zou moeten zijn. Het tijdsverschil blijft dan alleszins beperkt binnen één levensloop.

Enkele voluit genoemde heren komen in verschillende lijsten voor . één in de Vlaamse én de Brabantse, één in de Artesische én de Naamse, en één in de Brabantse én de Naamse ⁽⁹⁾. Deze eigenaardigheid is voor de adel, die in verschillende landen belangrijke lenen kon bezitten, nog begrijpelijk. Wanneer zulks echter het geval is voor steden en geestelijke instellingen, dient een andere verklaring gezocht. De statenvergaderingen waren in hun samenstelling blijkbaar niet scherp afgebakend, en ze varieerde in de tijd. Het voorliggende dokument toont door zijn dubbele opsommingen duidelijk aan hoe labiel ze was, als uiting van de dialektiek der krachten op elk ogenblik opnieuw. Hier krijgen we een momentopname, voor sommige onderdelen twee, die echter niet als permanent noch officieel vastgelegd mogen beschouwd worden. Sommige steden of geestelijke instellingen kan men nl. tot driemaal toe in de verschillende onderdelen van de lijst terugvinden. Vooral in de streek van Waals en Frans Vlaanderen vloede alles door elkaar. De steden Rijsel, Dowaaï en Orchies worden nu eens afzonderlijk geciteerd ⁽¹⁰⁾, dan bij Vlaanderen ⁽¹¹⁾, en nog eens bij Picardië ⁽¹²⁾. De heer van Antoing wordt in het totaal viermaal vermeld, twee keer bij Henegouwen, doch ook bij Rijsel en Artesië ⁽¹³⁾. Het Sint-Pieterskapittel van Rijsel wordt zowel bij Vlaanderen als afzonderlijk geciteerd ⁽¹⁴⁾. Het is duidelijk dat als basis van het hierna gepubliceerde dokument een reeks partiële lijsten dienende van verschillende datum en functie. Een nauwkeurige onderlinge datering van alle componenten is onmogelijk : slechts enkele heren worden met hun voornaam opgegeven, en voor de steden en geestelijke instellingen is de controle door hun effectieve deelneming niet relevant : konvokatie impliceert niet deelneming, en deelneming veronderstelt niet noodzakelijk individuele konvokatie.

⁽⁹⁾ Messire Christoffe Vilain *ibid*, f° 44 v en 49 v, Dompierre f° 45 r en 48 v, Jean de Longchamp f° 48 r en 49 r

⁽¹⁰⁾ *Ibid*, f° 48 r

⁽¹¹⁾ *Ibid*, f° 50 r

⁽¹²⁾ *Ibid*, f° 47 r

⁽¹³⁾ Zie de nota's verder nrs 164, 208, 271, 376

⁽¹⁴⁾ ALGEM RIJKSARCHIEF, *ibid*, f°44 v en 47 v

Is een absolute datering van het voorliggende dokument mogelijk? Zulks alleszins alleen aan de hand van de edelen die bij name genoemd zijn. Om zinnig te werken, moest de kopiist een tot op de dag bijgewerkte lijst geven, zodat men kan veronderstellen dat op zijn kladnota's heel wat namen geschrapt, en andere bijgevoegd waren, naargelang van de natuurlijke wijzigingen. Maar wat dan te denken over de twee lijsten van Henegouwen, die respectievelijk achtendertig en eenenveertig namen tellen, waaronder slechts elf dezelfde? Beschikte de kopiist hier over onvoldoende informatie om er één bijgewerkt exemplaar uit op te maken, en heeft hij daarom uit veiligheids-overwegingen beide modellen letterlijk overgenomen? In de gevallen van Vlaanderen en Namen, waarvoor telkens slechts één opsomming voorkomt, mag men aannemen dat die *up to date* was bij de overschrijving, zodat aan de hand daarvan door identifikatie van de personen het ogenblik, waarop het huidige stuk werd afgeschreven, kan bepaald worden. Dit sluit niet uit dat sommige componenten zonder wijziging werden opgenomen en een vroegere toestand weergeven. Daarbij laat de Vlaamse lijst de grootste nauwkeurigheid toe.

De *terminus post quem* wordt geleverd door: Gaultier, seigneur de le Grach, die pas heer wordt bij het overlijden van zijn vader op 13 september 1463⁽¹⁵⁾. Rekening houdend met de tijd die nodig was om dit bericht te laten doordringen tot de kanselarij, mag men deze term wel tot het einde van 1463 verschuiven. Anderzijds overlijden in 1464 twee andere heren, die nog wel vermeld staan, nl.: Anthoine, seigneur de Derlicke en Philippe d'Escornay⁽¹⁶⁾. De chronologische gegevens der andere onderdelen bevestigen ten volle deze datering.

De opstelling van deze konvokatielijst voor de Staten van *alle* Bourgondische landsheerlijkheden is dus te plaatsen in het voorjaar van 1464, juist het ogenblik waarop voor het eerst de Staten van *alle* Nederlandse gewesten samen te Brugge vergaderden⁽¹⁷⁾. Deze koïncidentie mag echter niet tot overhaaste besluiten leiden.

⁽¹⁵⁾ *Ibid.*, f° 44 v en n. 108.

⁽¹⁶⁾ *Ibid.*, f° 44 v en 45 r, n. 113 en 138.

⁽¹⁷⁾ J. CUVELIER, J. DHONDT en R. DOEHAERD, *Actes des Etats-Généraux des anciens Pays-Bas*, I, Brussel, 1948, pp. 58 e. v.

Laat ons eerst nog onderzoeken waar het dokument kon opgesteld zijn. De plaats in het archieffonds van de Raad van State, de taal van het stuk (Frans), en het feit dat alle Bourgondische landen er samen in voorkomen, wijzen naar de centrale Bourgondische kanselarij te Brussel. De talrijke evidente schrijffouten, vooral in de Nederlandse namen, doen een sribent vermoeden die daarmee niet vertrouwd was, en wellicht franssprekend, misschien een Bourgondiër. De vorm tenslotte, een cahier met allerlei modellen, wijst op intern kanselarijgebruik.

Bestaat er een rechtstreeks verband tussen de eerste vergadering van de Staten-Generaal der Nederlanden en de opstelling van deze konvokatielijst? Het voorkomen van de Staten van het hertogdom Bourgondië, van Franche-Comté, Mâconnais, Charolais en Auxerrois, dus de landen « van derwaarts over », maakt zulks op het eerste gezicht onwaarschijnlijk. Maar juist in de periode van 1441 tot 1473 legden de hertogen het erop aan de afzonderlijke statenvergaderingen van deze gewesten te verenigen tot de Staten-Generaal van Bourgondië⁽¹⁸⁾, welke instelling in 1464 en 1465 zo bruikbaar was gebleken in de Nederlanden. Dat de Bourgondische Staten hier opgesomd worden samen met de Nederlandse in een intern kanselarijdokument, wijst op het unifikatiestreven van de hertogen, misschien naar aanleiding en als gevolg van de Staten-Generaal der Nederlanden. In plaats van de hypothese van een verband tussen de vergadering van 1464 te Brugge en ons dokument aan te tasten, zou de vermelding van de Bourgondische Staten dus juist een gevolg zijn van zulk een verband.

Overschouwt men de gebeurtenissen van december 1463 en januari 1464⁽¹⁹⁾, dan blijken er drie instanties overgegaan te zijn tot de konvokatie van een vergadering van alle Nederlandse gewesten: de Vlaamse steden (op initiatief van de Hollandse) tussen 20 en 24 december; hertog Filips de Goede als reactie

⁽¹⁸⁾ BILLIQUOUD, *o. c.*, pp. 351-353

⁽¹⁹⁾ P. A. MEILINK, *De dagvaarten van de Staten-Generaal, 1427-1477*, in *Bijdr. Gesch. Ned.*, V, 1951, pp. 204-205, en C. VAN DE KIEFT, *De Staten-Generaal in het Bourgondisch-Oostenrijks tijdvak (1464-1555)*, in *500 Jaar Staten-Generaal in de Nederlanden*, Assen, 1964, pp. 5-6, J. GILISSEN, *Les États Généraux des pays de par deçà (1464-1632)*, in *Standen en Landen*, XXXIII, 1965, pp. 268-274.

daartegen omstreeks 25 december ; tenslotte Karel de Stoute, op zijn beurt reagerend tegen de beschrijving door de hertog, omstreeks 26 december. Dus moesten zowel de Vier Leden van Vlaanderen, als de hertog en zijn zoon beschikt hebben over min of meer volledige konvokatielijsten voor de Nederlandse Staten. Gezien de uiterst snelle opeenvolging der gebeurtenissen is het weinig waarschijnlijk dat de hertog op één dag een lijst als de voorliggende zou hebben doen opstellen. Hij moest snel handelen om zijn prerogatieven niet te verliezen aan zijn zoon, en vooral niet aan zijn onderdanen. Zeer waarschijnlijk kon hij daarvoor beschikken over konvokatielijsten die voordien reeds hadden gediend bij de beschrijving van de Staten.

Die eerste vergadering van de Staten-Generaal is dus niet te zien als een lang overwogen stap in de unifikatiepolitiek der Bourgondiërs (zoals bv. de oprichting van de Rekenkamer en het Parlement van Mechelen in december 1473), maar als een politieke zet, ingegeven door oogmerken op korte termijn. De Staten-Generaal waren onafwendbaar geworden, sinds lang voorbereid, maar toch overhaast geboren. Achteraf bleek alles gunstig af te lopen, wat tot nieuwe konvokaties aanleiding zou geven.

Zou niet juist hier de drijfveer liggen om het onderhavige document op te stellen? Na de verwarde eerste bijeenkomst was klaarheid gewenst om de konvokatie voortaan vlot te laten verlopen. Alle partiële lijsten, waarvan blijkbaar meerdere versies en exemplaren bestonden, werden samengebracht, aangepast en vervolledigd. Bij die gelegenheid werd dit werk ook voor de Bourgondische Staten ondernomen, om een herhaling van de konvokatiemoeilijkheden te voorkomen, en met het oog op de samenvoeging van die vergaderingen.

*
**

Wat leert de lijst nu over de samenstelling der Staten? Vooreerst dient opgemerkt dat de lijst, ondanks zijn herhalingen, nog heel wat leemten vertoont. Voor Brabant wordt geen geestelijkheid genoemd en slechts twaalf van de zowat zevenentwintig steden, en voor Holland-Zeeland, Limburg-Luxemburg en Franche-Comté alleen steden ; voor het hertogdom Bourgondië vindt men er geen adel in.

Voor de Nederlanden worden in totaal opgesomd

119 geestelijke instellingen
304 edelen
190 steden.

Voor de « landen van derwaarts over »

31 geestelijke instellingen
39 steden.

De geestelijke stand bestaat uit

89 abten
42 kapittels
11 priors
8 bisschoppen.

Op 67 geïdentificeerde abdijen waren er

31 Benediktijner
14 Augustijner
14 Cisterciënser
8 Praemonstratenzer.

Is het mogelijk op basis van deze konvokatielijst te berekenen hoe talrijk de statenvergaderingen werden bijgewoond? In principe kan een konvokatielijst — dan nog in de veronderstelling dat hij volledig zou zijn — alleen een maximale deelneming opleveren. Bovendien zal men in zulk dokument geen plattelandsdistrikten vermeld vinden, omdat hun bestuur gevestigd was in een stad, die wel opgenomen is: een bode moest voor de distrikten geen bijzondere verplaatsing ondernemen, wellicht zelfs geen afzonderlijke konvokatiebrief afgeven. Nu is — althans in Vlaanderen — de deelneming van plattelandsdistrikten aan statenvergaderingen bewezen: het Brugse Vrije was als Vierde Lid op alle vertegenwoordigd, en andere kasselrijen zoals Veurne Ambacht, Ieper Ambacht, de kasselrij Kortrijk en de Vier Ambachten vermelden in hun rekeningen regelmatig gezantschappen naar statenvergaderingen.

Onvolledigheid nog in een ander opzicht: van sommige steden die in de lijsten voor Vlaanderen niet vermeld staan, is hun deelneming aan sommige statenvergaderingen toch bewezen

op grond van hun rekeningen : aldus Harelbeke (²⁰), Lo (²¹) en Lombardsijde (²²). Hetzelfde geldt voor de Brabantse steden, waarvan er soms zevenentwintig opkwamen. Dat onze lijst evenmin voor alle gewesten de volledige samenstelling geeft, werd reeds onderstreept.

Een bijkomende moeilijkheid is de vraag hoeveel gezanten per stad en kasselrij kwamen. Dit aantal varieerde : de grote steden zonden gemakkelijk vijf tot zes mandatarissen, de kleine één, twee of drie. Een gemiddelde van twee gezanten per stad en kasselrij schijnt voor deze berekening dus zeker niet overdreven. Rekening houdend met deze bemerkingen, die de waarde van de volgende resultaten relativeren, kan men ze toch beproeven, om tenminste een richtlijn te hebben. Per geestelijke instelling rekenen we één afgevaardigde, en elk edelman in persoon. Waar dubbele lijsten bestaan, beschouwen we het grootste aantal.

VLAANDEREN

Geestelijkheid	32
Adel	84
Steden	88 (²³)
Kasselrijen	5 (²⁴)
	<hr/>
Totaal	209 personen.

ARTESIE

Geestelijkheid	16
Adel	29
Steden	26
	<hr/>
Totaal	61 personen.

HENEGOUWEN

Geestelijkheid	29
Adel	41
Steden	40
	<hr/>
Totaal	110 personen.

(²⁰) In december 1472 en januari 1473 : ALGEM. RIJKSARCHIEF BRUSSEL, *Rekenkamer*, nr. 35569, f° 9 v - 10 r.

(²¹) In januari 1473 en mei 1476 : *ibid.*, nrs. 35951, f° 11 v en nr. 35955, f° 14 r.

(²²) In mei 1469 en mei 1476 : *ibid.*, nr. 35881, f° 14 r en nr. 35888, f° 10 r.

(²³) Eenenvertig steden + de drie minimum die niet in de lijst voorkomen, elk twee gezanten.

(²⁴) Aantal variërend van een tot vijf, dus gemiddeld vijf aanwezigen.

RIJSEL-DOWAAL-ORCHIES	
Geestelijkheid	7
Adel	23
Steden	8
	<hr/>
Totaal	38 personen.
BOULOGNE	
Geestelijkheid	7
Adel	24
Steden	8
	<hr/>
Totaal	39 personen.
PICARDIE	
Geestelijkheid	20
Steden	18/70 ^(24bis)
	<hr/>
Totaal	38/90 personen.
NAMEN	
Geestelijkheid	7
Adel	42
Steden	10
	<hr/>
Totaal	59 personen.
BRABANT	
Adel	28
Steden	24
	<hr/>
Totaal	52 personen.
LIMBURG - LUXEMBURG	
Steden	20 personen.
HOLLAND - ZEELAND	
Steden	70 personen.
BOURGONDIE (hertogdom)	
Geestelijkheid	31
Steden	30
	<hr/>
Totaal	61 personen.
BOURGONDIE (graafschap met afhankelijkheden)	
Steden	68 personen.

^(24bis) Zie hoger, n. 7.

Voor de Staten-Generaal der Nederlanden komt men aldus tot een totaal aantal van 734 deelnemende personen. Men kan zich moeilijk indenken dat zulk een mensenzee bv. in 1464 in de zaal van het Brugse stadhuis zou vergaderd geweest zijn. Op basis van de weliswaar niet exhaustieve uitgave van rekeninguittreksels in de *Actes des Etats Généraux 1427-1477* kwam professor J. Gilissen tot een minimaal cijfer van slechts 81 geattesteerde deelnemers aan die vergadering ⁽²⁵⁾; zelfs aangevuld, blijft dit ver beneden ons 734. Waar ligt dan de verklaring voor de diskrepantie met ons theoretisch cijfer? Er zijn er twee, die waarschijnlijk naast elkaar van kracht waren. 1) Het is niet noodzakelijk dat alle instanties die in onze lijst voorkomen gekonvoceerd werden (zelfs niet voor allerbelangrijkste vergaderingen zoals in 1464: in de rekeningen van heel wat kleine Vlaamse steden komt daarvoor geen verplaatsingsnota voor) 2) Het is evenmin noodzakelijk dat alle gekonvoceerde instanties ter dagvaart verschenen. Vooral van de adel schijnen slechts enkele heren regelmatig aan de besprekingen deel te nemen ⁽²⁶⁾, en voor de klerus verschenen ook enkel vertegenwoordigers van de belangrijkste instellingen. Dit gebrek aan interesse voor het politiek gebeuren bij de hoogste twee standen past in het kader van hun ganse mentaliteit in de XVe eeuw ⁽²⁷⁾. Bovendien brachten de soms verre en langdurige verplaatsingen kosten mede, die door deze heren zelf te dragen waren.

Men kan zich afvragen hoe en waarom al die afwezig blijvende lieden dan toch in zulke konvokatielijsten bleven voorkomen. Verstarring kan bezwaarlijk een geldige verklaring heten, vermits de dubbele lijsten onderling sterk verschillen. Klaarblijkelijk ging het initiatief hiervoor van de vorst uit, die de opname in de Staten als een eretitel kon hanteren, en zich meteen verzekeren van een hem gunstig gezinde fractie in dat lichaam. De matige interesse van de begunstigden wordt hier dus ook begrijpelijk door de weinig spektakulaire rol die

⁽²⁵⁾ J. GILISSEN, *Les Etats Généraux des Pays de par deçà (1464-1632)*, in *Standen en Lunden*, XXXIII, 1965, p. 287.

⁽²⁶⁾ L. DEVILLERS, *La participation des Etats de Hainaut aux assemblées des Etats Généraux des Pays Bas (1438-1790)*, in *Bulletin Comm. roy. Histoire*, LXXIV, 1905, pp. 27-132, passim.

⁽²⁷⁾ J. BARTIER, *De Bourgondische adel*, in *Flandria Nostra*, dl. IV, 1959, pp. 319-322; HIRSCHAUER, *États d'Artois*, dl. I, p. 52.

voor de adel was weggelegd. Anderzijds werd het opzet van de vorst ook weer niet geschaad door het absenteïsme, vermits per stand afzonderlijk gestemd werd, en geen quorum bepaald was (²⁸).

De effectieve bijwoning van statenvergaderingen kan slechts benaderend omschreven worden : voor de hoogste twee standen beschikt men slechts zelden over volledige informatie, en voor de derde stand ontbreken heel wat rekeningen die een controle zouden toelaten. Als orde van grootte kan de opkomst geschat worden op 1/10 van de opgesomde namen voor klerus en adel, en 1/4 voor de derde stand.

Een interessant aspekt van het voorliggende dokument is, dat het een vergelijking tussen de landsheerlijkheden toelaat. Het overwicht van Vlaanderen weerspiegelt zich in de hoogste cijfers voor elk der standen. Aangezien men kan aannemen dat dit graafschap het dichtst bevolkte Bourgondisch gewest was, blijkt de representatie in de Staten wel degelijk aan enige werkelijkheid te beantwoorden, zelfs zonder de haardtellingen, die in Vlaanderen bv. onbekend waren vóór 1469. Het groot aantal vertegenwoordigde Hollandse steden wijst op hun belangrijke plaats reeds in de XVe eeuw, welke zich in de volgende zo scherp zou aftekenen. Het omgekeerde kan in verband met Brabant gekonstateerd worden : zouden daar de hoogste twee standen niet een aanzienlijke rol blijven vervullen ? Het uitzonderlijk hoge aantal edelen in Henegouwen stemt overeen met het specifiek adellijk karakter van dit gewest.

De lijst laat ook enkele besluiten toe inzake de representativiteit der Staten. Vooreerst dat de vorst de leden van de adel zelf koos, waardoor die stand bijna automatisch zeer volgzzaam tegenover hem werd. In enkele gevallen is het overduidelijk dat het werkelijk stromannen van de vorst waren die in de Staten zetelden. Bij verschillende heren vindt men inderdaad de vermelding van hun ambt in vorstelijke dienst (²⁹). Zelfs was een zetel in de Staten vast verbonden aan sommige funk-

(²⁸) HIRSCHAUER, *o. c.*, dl. I, p. 51.

(²⁹) ALGEM RIJKSARCHIEF, *Staat en Audientie*, 1213, f° 44 v : Josse de Halewin, souverain bailli de Flandres; Rolant de Pouckes, viscomte d'Ypre; Loys Flandres, bailli de Ware; f° 45 r. Jehan du Bos, baillly de Cassel; f° 45 v : Lyonnell Doignies, bailli de Hesdin; f° 48 v : Englebert d'Orlay, bailli de Bouvignes; etc.

ties, zodat hun titularis niet eens genoemd wordt ⁽³⁰⁾. Over een aantal andere, niet expliciete gevallen kan evenmin twijfel bestaan. Tal van ridders vonden we vermeld als kamerling van hertog Maximiliaan in 1477 ⁽³¹⁾. Onder de Vlaamse adel treft men naaste familieleden en vertrouwenspersonen van de hertog aan : Antoon, de Bastaard van Bourgondië, Adolf van Kleef, heer van Ravestein, Jan van Luxemburg, heer van Marle (deze laatste ook vermeld bij Boulogne) ⁽³²⁾, Philippe de Commynes, Omaar de Crane en Pieter Bladelin ⁽³³⁾. Bij de Artesische adel nog Guy de Brimeu, heer van Humbercourt ⁽³⁴⁾. Van talloze anderen nog vermeldt de biografie dat hun aanhankelijkheid aan de hertogen beloond werd met een benoeming tot raadsheer of kamerling. Soms namen de leden van de hofadel als zodanig plaats in de vergadering naast hun standsgenoten.

Ook voor de klerus geldt deze opmerking de proost van het St.-Donatiaanskapittel te Brugge ⁽³⁵⁾ was niemand minder dan Antoine Haneron, de bekende leermeester en vertrouwensman van Karel de Stoute ⁽³⁶⁾. De abt van St.-Bertijns en bisschop van Verdun, Guillaume Fillastre, was eveneens een invloedrijk politicus als hoofd van de hertogelijke Raad, evenals zijn ambtsgenoot Ferry de Cluny, die tevens abt was van Marchiennes en bisschop van Doornik ^(36bis). Algemeen was trouwens de tendens der hertogen om zich te omgeven met clerici, zodat, zelfs waar dit niet konkreet kan aangetoond worden, een wederzijdse belangstelling tussen clerus en hof kan verondersteld worden. De drie bisschoppen, die in de Staten van het hertogdom Bourgondië zetelden ⁽³⁷⁾, behoren tot de meest vooraanstaande families van hoge ambtenaren : Rolin, Hugonet en de Poupet ; de tweede was broer van de kanselier.

Nog in een andere richting zijn er verrassende identifikaties

⁽³⁰⁾ *Ibid*, f° 45 r le viscomte de Gand, le viscomte de Furnes, f° 47 v monseigneur le seneschal; f° 48 r · le souverain bailli de Namur

⁽³¹⁾ L. P. GACHARD, *Analectes historiques*, 5e série, in *Bull Comm roy Histoire*, s II, t IX, 1857, pp 117-119.

⁽³²⁾ ALGEM RIJKSARCHIEF, *ibid*, f° 44 v, en f° 49 r, bij Boulogne

⁽³³⁾ *Ibid*, f° 45 r.

⁽³⁴⁾ *Ibid*, f° 45 r; HIRSCHAUER, *o c*, dl I, p 58

⁽³⁵⁾ *Ibid*, f° 44 r

⁽³⁶⁾ J BARTIER, *Charles le Téméraire*, Brussel, 1944, p 12 en H SFEIN, *Un diplomate bourguignon du XVe siècle Antoine Haneron*, in *Bibl Ecole des Chartes*, XCVIII, 1937, pp 283 e. v

^(36bis) Zie verder, n 186 en 227

⁽³⁷⁾ ALGEM RIJKSARCHIEF, *ibid*, f° 46 v

tussen de edelen : verschillenden onder hen bekleedden tevens magistraatsfuncties in de steden, zodat zij twee standen tegelijk konden vertegenwoordigen. De familie van Halewijn, waarvan in de Vlaamse lijst verschillende telgen opgesomd staan ⁽³⁸⁾, was stevig in het bestuur van het Brugse Vrije vertegenwoordigd : Jan bv. was schepen van 1467 tot 1473 ⁽³⁹⁾. Roeland van Poucke was naast raadsheer van de hertog en burggraaf van Ieper, tevens burgemeester van het Vrije in 1469-70 ⁽⁴⁰⁾. Antoon van Deerlik was proost van Kortrijk. De heer van Maldegem was schepen van het Vrije van 1454 tot 1460 en verschillende malen burgemeester ⁽⁴¹⁾. Jan de Baenst was naast raadsheer in de Grote Raad ⁽⁴²⁾ ook nog burgemeester van Brugge in 1470-71 en 1473-74. Pieter Metteneye : burgemeester van Brugge in 1474-75 maar ook raadsheer en kamerheer van de hertog ⁽⁴³⁾. Omaar de Crane : landhouder van Veurne Ambacht in 1464, schepen van het Vrije in 1484-85 soms vorstelijk kommissaris bij het horen der rekeningen. Adriaan van Haveskerke : raadsheer van aartshertog Maximiliaan en burgemeester van het Vrije in 1461. Willem van der Cameren, behoedzaam verscholen achter de franse vorm van zijn naam Guillaume de la Chambre, was meermaals schepen van Gent. Dit zijn enkele, lang niet alle gevallen. Ook bij de Naamse adel treft men verscheidene leden van stadsmagistraten aan.

Zij tonen aan hoe nauw de banden waren van de stadsmagistraten met de adel en het hof. In de plaats van een scherpe scheiding tussen de « *orantes, pugnantes, laborantes* » onderling en met de vorst, is een vermenging getreden die dezes invloed in de hand werkte, en daarom door hem werd bevorderd. Een werkelijk klasseonderscheid bestond in de Staten niet meer, vermits allen leenmannen en grootgrondbezitters waren, die erop konden hopen eens in hertogelijke dienst te treden, en hem dus niet voor het hoofd wilden stoten. Dit is voorzeker één van de redenen van de gestegen invloed van de vorst in de representatieve instellingen tijdens de XVe eeuw.

⁽³⁸⁾ *Ibid.*, f° 44v.

⁽³⁹⁾ J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, 6 dln., Brugge 1857-1864, dl. I, p. 220.

⁽⁴⁰⁾ *Ibid.*, dl. I, p. 114.

⁽⁴¹⁾ *Ibid.*, dl. I, p. 450.

⁽⁴²⁾ STADSARCHIEF BRUGGE, Rode Boek, f° 200 r.

⁽⁴³⁾ M. SERVAIS, *Wapenboek van de provinciën en gemeenten van België*, z. pl. n. d. [Brussel, 1955], p. 1006.

Onderhavige lijst blijkt dus interessante gezichtspunten te openen, ook bv. voor de studie van de adel en de levensloop van vooraanstaande figuren of het belang van geestelijke instellingen en steden. Een grondige studie zal enkel door de specialisten voor de verschillende landen kunnen ondernomen worden.

De uitgave van het besproken dokument stelde specifieke problemen. De lektuur van namen stelt steeds de lezer van oude handschriften op de proef, de moderne evenzeer als de tijdgenoot. De scribe, waarover we reeds opmerkten dat hij wellicht niet vertrouwd was met de meeste namen, heeft er aldus op een begrijpelijke wijze heel wat verminkt. Soms valt de vervorming dadelijk op aan wie de streek en de namen kent, doch in andere gevallen zijn de namen onherkenbaar. Ook bleek het onmogelijk elk van de honderden opgesomde figuren te identificeren, ten dele om de zojuist aangehaalde reden, andersdeels omdat de hulpmiddelen voor dergelijk onderzoek ontoereikend zijn. Aan Prof. Dr. E. Lousse, Prof. W. Prevenier, Dr. J. Van Rompaey, Dr. J. Muller en dhrn. A. Uyttebrouck en R. Petit, die hiervoor hun kennis zeer bereidwillig te mijnen dienste hebben gesteld, wil ik tot slot mijn oprechte dank betuigen.

TEKST

f° 44 r *S'ENSSUIT LES TROIX ESTAS DE FLANDRES*

Villes

Eschevins et Conseil Ghand ⁽⁴⁴⁾
Bourmaistres et Conseil Bruges ⁽⁴⁵⁾
Advoé et Conseil Yppre ⁽⁴⁶⁾
Eschevins et Conseil Courtray ⁽⁴⁷⁾
Eschevins et Conseil Auldenarde ⁽⁴⁸⁾
Eschevins et Conseil Granmont ⁽⁴⁹⁾
Eschevins et Conseil Alost ⁽⁵⁰⁾
Eschevins et Conseil Tenremond ⁽⁵¹⁾
Eschevins et Conseil Cassel ⁽⁵²⁾
Eschevins et Conseil Poperinghes ⁽⁵³⁾
Eschevins et Conseil Bailluel ⁽⁵⁴⁾
Eschevins et Conseil l'Escluse ⁽⁵⁵⁾
Eschevins et Conseil Dam ⁽⁵⁶⁾
Eschevins et Conseil Fournes ⁽⁵⁷⁾
Eschevins et Conseil Bourbourg ⁽⁵⁸⁾

⁽⁴⁴⁾ Gent, hpl. prov. Oost-Vlaanderen. Zie ook de lijst van Vlaamse steden op f° 50 r, n. 542-552.

⁽⁴⁵⁾ Brugge, hpl. prov. West-Vlaanderer.

⁽⁴⁶⁾ Ieper, W.-Vl., hpl. ar.

⁽⁴⁷⁾ Kortrijk, W.-Vl., hpl. ar.

⁽⁴⁸⁾ Oudenaarde, O.-Vl., hpl. ar.

⁽⁴⁹⁾ Geraardsbergen, O.-Vl., ar. Aalst, hpl. kant.

⁽⁵⁰⁾ Aalst, O.-Vl., hpl. ar.

⁽⁵¹⁾ Dendermonde, O.-Vl., hpl. ar.

⁽⁵²⁾ Kassel, Nord, ar. Dunkerque, hpl. kant.

⁽⁵³⁾ Poperinge, W.-Vl., ar. Ieper, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁾ Belle, Nord, ar. Dunkerque, hpl. kant.

⁽⁵⁵⁾ Sluis, Zeeland, ar. Middelburg, hpl. kant.

⁽⁵⁶⁾ Damme, W.-Vl., ar. Brugge, kant. Moerkerke.

⁽⁵⁷⁾ Veurne, W.-Vl., hpl. ar.

⁽⁵⁸⁾ Broekburg, Nord, ar. Dunkerque, hpl. kant.

Eschevins et Conseil Berghes St.-Winoc ⁽⁵⁹⁾
 Eschevins et Conseil Niefport ⁽⁶⁰⁾
 Eschevins et Conseil Dunkerke ⁽⁶¹⁾
 Eschevins et Conseil Gravelinges ⁽⁶²⁾
 Eschevins et Conseil Dixmude ⁽⁶³⁾
 Eschevins et Conseil Ardembourg ⁽⁶⁴⁾
 Eschevins et Conseil Eclo ⁽⁶⁵⁾
 Eschevins et Conseil Capricke ⁽⁶⁶⁾
 Eschevins et Conseil Renaix ⁽⁶⁷⁾
 Eschevins et Conseil Menin ⁽⁶⁸⁾
 Eschevins et Conseil Commines ⁽⁶⁹⁾
 Eschevins et Conseil Warneston ⁽⁷⁰⁾

Abbez

L'abbé des Dunes ⁽⁷¹⁾
 L'abbé de Saint-Piere en Ghand ⁽⁷²⁾
 L'abbé de Saint-Bavon en Ghand ⁽⁷³⁾
 L'abbé de l'église Saint Wince ^(a) ⁽⁷⁴⁾
 L'abbé de Saint Audebourg ^(b) ⁽⁷⁵⁾
 L'abbé de Saint Adryen ⁽⁷⁶⁾
 L'abbé de le Does ⁽⁷⁷⁾
 L'abbé de Roetendale ^(c) ⁽⁷⁸⁾

(a) *Sic*, voor Saint Winnoc (b) *Bedoeld* te Oudenburg (c) *Voor*
 Zoetendale

- ⁽⁵⁹⁾ St Winnoksbergen, Nord, ar Dunkerque, hpl kant
⁽⁶⁰⁾ Nieuwpoort, W-VI, ar Veurne, hpl kant
⁽⁶¹⁾ Duinkerken, Nord, hpl ar
⁽⁶²⁾ Greveningen, Nord, ar Dunkerque, hpl kant
⁽⁶³⁾ Diksmude, W-VI, hpl ar
⁽⁶⁴⁾ Aardenburg, Zeeland, ar Middelburg, kant Sluis
⁽⁶⁵⁾ Eeklo, O-VI, hpl ar
⁽⁶⁶⁾ Kaprijke, O-VI, ar Eeklo, kant Bassevelde
⁽⁶⁷⁾ Ronse, O-VI, hpl ar
⁽⁶⁸⁾ Menen, W VI, ar Kortrijk, hpl kant
⁽⁶⁹⁾ Komen, Henegouwen, ar Moeskroen, hpl kant
⁽⁷⁰⁾ Waasten, Henegouwen, ar Moeskroen, kant Komen
⁽⁷¹⁾ Johannes III Crabbe (1457-1482) N HUYGHEBAERT *e a*, *Monasticon belge*, III, *Province de Flandre occidentale*, 2, Luik, 1966, p 404, OB
⁽⁷²⁾ Philippus I Conrault (tot 1470) SAMMARTHANI PIOLIN, *Gallia Christiana*, V, k 204, OB
⁽⁷³⁾ Jacobus de Bruxella (tot 1474) *Gallia*, V, k 182, OB
⁽⁷⁴⁾ Petrus II Lotin (1442-1472) *Gallia*, V, k 337, OB
⁽⁷⁵⁾ Raphael de Mercatel (1463-1478) HUYGHEBAERT, *o c*, 1, pp 68-69, OB
⁽⁷⁶⁾ Raso Van Schueren (1460-1489) *Gallia*, V, k 46-47, OB
⁽⁷⁷⁾ Laurent de Vriendt (1459-1478) HUYGHEBAERT, *o c*, 2, pp 344-345, OC
⁽⁷⁸⁾ Cornelius Pont Casteel? *Gallia*, V, k 263, OA

L'abbé de Zinnebecke (a) ⁽⁷⁹⁾
 L'abbé de Roudelart (b) ⁽⁸⁰⁾
 L'abbé de Granmont ⁽⁸¹⁾
 L'abbé de Nieneve ⁽⁸²⁾
 L'abbé de Saint-Nicolay-lez-Furnes ⁽⁸³⁾
 L'abbé de Eenam lez Audenarde ⁽⁸⁴⁾
 L'abbé de l'Echoute a Bruges ⁽⁸⁵⁾
 L'abbesse de Messines ⁽⁸⁶⁾
 L'abesse de Groeninghes ⁽⁸⁷⁾
 L'abbesse de Marcquet d'empres Lisle ⁽⁸⁸⁾
 L'abbé de Biaupret (c) ⁽⁸⁹⁾

Prevosts, dyen et chappitre de Saint-Denis de Bruges
 (d) ⁽⁹⁰⁾

Prevost et chapitre de nostre Dame de Bruges
 Prevost de Fournes

Prevost et chappitre de Watems (e) ⁽⁹¹⁾
 Doyen et chappitre de Renaix

Prevost et chappitre de Saint-Martin a Ypre ⁽⁹²⁾

f° 44 v Prevost, dyen et chappitre de Thouroult
 Prevost et chapitre de Sainte Parahault (f)
 Prevost, dyen et chapitre de Harlebecq
 Prevost de Loz ⁽⁹³⁾
 Prevost et chappitre de Cassel

(a) Voor Zonnebecke (b) *Waarschynlyk voor* Boudeloo (c) *Moet*
 zyn abbesse (d) Voor Prevost Saint Donas (e) Voor Watten
 (f) *St Veerle te Gent*

⁽⁷⁹⁾ Jacobus Van Campen (1440-1470) *Gallia*, V, k 353, O A

⁽⁸⁰⁾ Johannes I Bloekschoemakere (1459-1477), *Gallia*, V, k 217, O C

⁽⁸¹⁾ Hunnegem bij Geraardsbergen was een sekulier kapittel, daarom is dit wellicht een doublure met de voormelde St Andriaansabdij aldaar

⁽⁸²⁾ Johannes VIII Beverlinck (1447-1484), *Gallia*, V, k 114-115, O P

⁽⁸³⁾ Antonius I Vander Donck (1457-1465) *Gallia*, V, k 368, O P

⁽⁸⁴⁾ Guillelmus II Fabri *Gallia*, V, k 35, O B

⁽⁸⁵⁾ Nicolaus III Plante (1458-1477) *Gallia*, V, k 280, O A

⁽⁸⁶⁾ Agnes de Craon (1439-1466) HUYGHEBAERT, o c, 1, pp 226-227

⁽⁸⁷⁾ Catharina I du Bus (1463-1507) *Gallia*, III, k 317, O C

⁽⁸⁸⁾ Johanna IV de Quenville (1461-1480) *Gallia*, III, k 315, O C

⁽⁸⁹⁾ Johanna I de Novavilla (tot 1472) *Gallia*, V, k 79-80, O C

⁽⁹⁰⁾ Antoine Haneron *Gallia*, V, k 246-247, cf hoger n 36

⁽⁹¹⁾ Niet te identificeren in *Gallia*, III, k 525

⁽⁹²⁾ In 1472 Walter proost E FEYS A NELIS, *Les trois cartulaires de la prévôté ou abbaye de Saint Martin à Ypres*, t I, Brugge, 1880, p 811

⁽⁹³⁾ Stephanus Doon? *Gallia*, V, p 350

Dyen et chapitre de l'église St.-Piere de Lisle ⁽⁹⁴⁾
 Dyen et chapitre de nostre Dame de Courtray

Nobles du pays de Flandres

Monseigneur de Ravestain ⁽⁹⁵⁾

Monseigneur de Marle ⁽⁹⁶⁾

Messire Baud. Bastard, seigneur de Somirghem ⁽⁹⁷⁾

Monseigneur de la Gruithusent ⁽⁹⁸⁾

Monseigneur de Beaugny

Monseigneur de Commines (a) ⁽⁹⁹⁾

Messire Josse de Halewin, souverain bailli de Flandres ⁽¹⁰⁰⁾

Messire Wouter de Halewin, seigneur de Borre ⁽¹⁰¹⁾

Monseigneur de Halewin ⁽¹⁰²⁾

Monseigneur de Maldeghem ⁽¹⁰³⁾

Messire Christoffe Vilain ⁽¹⁰⁴⁾

— Messire Ghuy de le Gype, seigneur de Denterghem
 (b) ⁽¹⁰⁵⁾

(a) des s door latere hand geschrapt (b) Gype moet zijn Sype

⁽⁹⁴⁾ Adrien de Poitiers was proost van 1456 tot 1508 HAUTCOEUR, *Histoire de l'église collégiale et du chapitre de Saint Pierre de Lille*, dl II, Rijsel-Parijs, 1897, pp 448-449, cf verder n 378

⁽⁹⁵⁾ Broer van de hertog van Kleef

⁽⁹⁶⁾ Graaf Jan van Luxemburg, overleden in 1476 L P GACHARD, *Documents inédits concernant l'histoire de la Belgique*, dl I, Brussel, 1833, p 223, nog vermeld bij de adel van Boulogne op f° 49 r

⁽⁹⁷⁾ Boudin De Vos, grootbaljuw van Gent van 1444 tot 1449, schepen van het Vrije 1449-1453 GAILLIARD, *o c*, II, p 360, en H DE LIMBURG STIRUM, *Chanoine de Joigny Manuscrit relatif aux Seigneuries de Flandre*, in *Handel Oudb geschiedk kring Audenaerde*, dl 7 (4), pp 305-384, dl 8 (14), pp 31-96, 165-180, 245-264, 265-360, dl 7, p 338

⁽⁹⁸⁾ Louis de Bruges (1422-1492), Vltesridder in 1461, 1aadsheer van Filips de Goede DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 7, pp 58 en 256, GAILLIARD, *o c*, I, pp 73-77 Portret ca 1475 door Meester van de Vorstenportretten te Brugge, Groeningemuseum

⁽⁹⁹⁾ De geschiedschrijver, 1447-1511

⁽¹⁰⁰⁾ Souverein baljuw van 1 maart 1454 tot overlijden in 1472, ridder, raadsheer in de hertogelijke Raad GAILLIARD, *o c*, I, p 234, DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 8, pp 266-340, benoeming A D N, B, 1607, f° 92 93

⁽¹⁰¹⁾ Ridder, 1454-1468, burgemeester van het Vrije in 1461 GAILLIARD, *o c*, I, p 215, DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 8, p 314

⁽¹⁰²⁾ Waarschijnlijk Jean GAILLIARD, *o c*, I, pp 217 e v

⁽¹⁰³⁾ Philippe, sterft in 1483, schepen van het Vrije 1454-1460, burgemeester in 1456, 1458 en 1460 GAILLIARD, *o c*, I, p 450, DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 8, p 275

⁽¹⁰⁴⁾ Op f° 49 v nogmaals vermeld bij de Brabantse adel, overleden in 1473 DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 8, p 86

⁽¹⁰⁵⁾ Volgt op in 1423, overlijdt in 1483 GAILLIARD, *o c*, I, p 393, DE LIMBURG STIRUM, *o c*, 7, p 381

- Monseigneur le Bastard de Bourgoigne ⁽¹⁰⁶⁾
 Messire Guilleme, seigneur de Heult ⁽¹⁰⁷⁾
 Messire Gaultier, seigneur de le Grach ⁽¹⁰⁸⁾
 - Messire Adryen de le Grach son filz ⁽¹⁰⁹⁾
 Messire Jehan de Halewin ⁽¹¹⁰⁾
 Jehan de l'Everghem, escuyer
 Messire Jehan de Dadizelle ⁽¹¹¹⁾
 Messire Rolant, seigneur de Pouckes, viscomte
 d'Ypre ⁽¹¹²⁾
 Anthoine, seigneur de Derlicke ⁽¹¹³⁾
 Ector de Halewin, escuyer ⁽¹¹⁴⁾
 Jehan de Heule, seigneur de Lichtervelde,
 escuyer ⁽¹¹⁵⁾
 Messire Jaques de Heule, son filz
 Messire Felix de Gistelle ⁽¹¹⁶⁾
 Monseigneur d'Yseghem, chevalier
 Loys Flandres, escuyer, bailli de Waze ⁽¹¹⁷⁾
 Le seigneur d'Axele, chevalier
 ✓ Le seigneur de d'Iscornay ⁽¹¹⁸⁾
 - Monseigneur de Moerkerke
 Messire Charles de Flandres

⁽¹⁰⁶⁾ Antoon, de grote Bastaard van Bourgondië, natuurlijke zoon van Filips de Goede.

⁽¹⁰⁷⁾ Ridder, overleed in 1483: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, pp. 38 en 165.

⁽¹⁰⁸⁾ Wordt heer bij het overlijden van zijn vader op 13 sept. 1463, sterft zelf in 1505; was ridder, souverain-baljuw in 1472: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 46; GAILLIARD, o. c., II, pp. 316, 331-332.

⁽¹⁰⁹⁾ In 1484 vermeld als lid van de Staten: GAILLIARD, o. c., II, p. 317; DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 46.

⁽¹¹⁰⁾ Schepen van het Vrije van 1467 tot 1473 (overlijdensjaar): GAILLIARD, o. c., I, p. 220.

⁽¹¹¹⁾ Souverein-baljuw in 1477-1478, auteur van Mémoires: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 7, p. 381.

⁽¹¹²⁾ Ridder, burggraaf van Ieper van 1442 tot 1474: burgemeester van het Vrije in 1467-1468, 1469-1470, 1491 en 1495; schepen tot 1504 (overlijdensjaar); grootbaljuw van Gent in 1492: GAILLIARD, o. c., I, p. 114; DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 7, p. 315, en 8, pp. 54 en 65. In sept. 1477 vermeld als kamerling: GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽¹¹³⁾ Proost van Kortrijk in 1473, vermeld als heer van Deerlik in 1458 en 1464: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 7, p. 382.

⁽¹¹⁴⁾ Niet te identificeren in GAILLIARD, o. c., I, pp. 213-236.

⁽¹¹⁵⁾ Overleed in 1480: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 7, p. 359.

⁽¹¹⁶⁾ Ridder, raadsheer en kamerling, overleed in 1477: *Ibid.*, 8, p. 51.

⁽¹¹⁷⁾ Baljuw van Waas 1453 - 1 april 1469: A.R.A. Rk. 14460.

⁽¹¹⁸⁾ Arnoul de Gavre, overleden 2 sept. 1476; vermeld: CUVELIER, *Actes*, p. 239; DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 77.

- Jacques, seigneur de Dixmude, escuyer ⁽¹¹⁹⁾
- Messire Jehan de Baenst ⁽¹²⁰⁾
- Jehan de Herzelles ⁽¹²¹⁾
- Cornille de le Barre, seigneur de Mosqueron ⁽¹²²⁾
- Messire Rasse de Liekerke (a) ⁽¹²³⁾
- Messire Lievin Wonholle
- Messire Adrien de Clarout ⁽¹²⁴⁾
- Messire Adrien de Werhout
- f° 45 r – Messire Josse de Bailluel, chevalier ⁽¹²⁵⁾
- Messire Jehan du Bos, bailly de Cassel ⁽¹²⁶⁾
- Monseigneur de Steembecq ⁽¹²⁷⁾
- Messire Robert de Lambist, chevalier v l
- Messire Piere le Cherf ⁽¹²⁸⁾
- Elias de Castre, escuyer
- Messire Josse de Morbecke
- Jehan de le Briarde, escuyer
- Piere de Baillul, seigneur de elle, escuyer ⁽¹²⁹⁾
- Jaques et Tiery de Haesbourg, freres, escuyers ⁽¹³⁰⁾
- Messire Piere Metteneye, escuyer ⁽¹³¹⁾
- Messire Estienne de Liekerke, chevalier ⁽¹³²⁾

(a) Voor Liedekerke.

⁽¹¹⁹⁾ Vermeld in 1450 en 1470 : *Ibid.*, 7, p. 348.

⁽¹²⁰⁾ Heer van St.-Joris, burgemeester van Brugge in 1470-1471 en 1473-1474; in 1460 benoemd tot raadsheer in de Grote Raad : STADSARCHIEF BRUGGE, Rode Boek, f° 200 r; *Id.*, o. c., 7, p. 353. Overleed in 1485 : GAILLIARD, o. c., I, p. 27.

⁽¹²¹⁾ Homoniem vermeld als overleden in 1449 : DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 174.

⁽¹²²⁾ Ridder, « escuyer tranchant » : *Id.*, o. c., 8, p. 48.

⁽¹²³⁾ Huwde in 1401 : GAILLIARD, o. c., III, p. 206.

⁽¹²⁴⁾ Ridder, overleed 7 maart 1468 : *Id.*, o. c., I, p. 240.

⁽¹²⁵⁾ Volgde op in 1453, werd in 1478 grootbaljuw van Gent: was raadsheer van aartshertog Maximiliaan : *Id.*, o. c., VI, p. 205, DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 319.

⁽¹²⁶⁾ Heer van Flittres en Stracelles, vóór 1470 : DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 322.

⁽¹²⁷⁾ Mathieu, vermeld in 1470 : *Id.*, o. c., 8, p. 326.

⁽¹²⁸⁾ Vermeld in 1479 : *Id.*, o. c., 8, pp. 327-328.

⁽¹²⁹⁾ Overleden in 1466 : *Id.*, o. c., 8, p. 322.

⁽¹³⁰⁾ Jacques, vermeld in 1472 : *Id.*, o. c., 8, p. 324.

⁽¹³¹⁾ Pannetier van Karel de Stoute en van keizer Maximiliaan, raadsheer en kamerheer (SERVAIS, *Wapenboek*, p. 1006); tresorier van Brugge 1457, burgemeester 1474-1475, schout van Brugge 1488, overleden 1494 : GAILLIARD, o. c., IV, p. 169.

⁽¹³²⁾ Vermeld in 1452 : *Id.*, o. c., III, pp. 207-208.

- Messire Loys d'Estornay ⁽¹³³⁾
 Jacques de Creyeghem, escuyer
 Philippe du Chigne
 --- Messire Gille Hagheline ^e
 Messire Josse de Wassemire ⁽¹³⁴⁾
 Le viscomte de Ghand ⁽¹³⁵⁾
 Le seigneur de Duzeelle ⁽¹³⁶⁾
 Le visconte du Furnes ⁽¹³⁷⁾
 Messire Gerart de Creyghem
 (/ Philippe d'Escornay, escuyer ⁽¹³⁸⁾
 \ / George d'Isornay, escuyer ⁽¹³⁹⁾
 Henry de Bie, escuyer
 Henry de Vues, escuyer
 \ Messire Omae de Crane, chevalier ⁽¹⁴⁰⁾
 Guilleme du Bos et Guilleme, son filz, escuyers ⁽¹⁴¹⁾
 Monseigneur de Doinckem, chevalier
 Jehan du Cherf le Joine, escuyer ⁽¹⁴²⁾
 ~ Monseigneur de Havesteke, escuyer ⁽¹⁴³⁾ / (/
 - Messire Blaix Triest ⁽¹⁴⁴⁾
 Messire Josse Triest, chevalier ⁽¹⁴⁵⁾
 Monseigneur de Pamele ⁽¹⁴⁶⁾

⁽¹³³⁾ Loys de Gavre, heer van Nokere en Bevere, raadsheer en kamerling, grootbaljuw van Gent in 1467, overleed in 1479: *Id.*, o. c., III, p. 192 en DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 80. In de lijst van sept. 1477 als kamerling vermeld: GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽¹³⁴⁾ Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽¹³⁵⁾ Guillaume de Stavele, ridder heer van Dottenijs: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 32. Nog vermeld f° 46 r bij de Henegouwse adel, als zoon van de heer van Antoing.

⁽¹³⁶⁾ Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽¹³⁷⁾ Vermeld in 1476: CUVELIER, o. c., p. 239.

⁽¹³⁸⁾ Philippe de Gavre, overleed in 1464: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 96.

⁽¹³⁹⁾ Niet te identificeren volgens DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 7, p. 359.

⁽¹⁴⁰⁾ Landhouder van Veurne Ambacht in 1464, schepen van het Vrije in 1484-1485: GAILLIARD, o. c., III, p. 35. Vermeld als kommissaris bij het horen der rekeningen ter vervanging van P. Bladelin.

⁽¹⁴¹⁾ Vader overleden in 1466, zoon in 1501: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 312.

⁽¹⁴²⁾ Vermeld in 1458, overleden in 1536: GAILLIARD, o. c., I, p. 180, DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 338.

⁽¹⁴³⁾ Adriaan van Haveskerke, raadsheer van aartshertog Maximiliaan, burgemeester van het Vrije in 1461, schepen in 1481-1482, overleden 16 maart 1482: GAILLIARD, o. c., I, p. 12.

⁽¹⁴⁴⁾ Niet te identificeren volgens GAILLIARD, o. c., III, pp. 74-110.

⁽¹⁴⁵⁾ Grootbaljuw van Gent: *Id.*, o. c., III, p. 75.

⁽¹⁴⁶⁾ Josse Blondel: DE LIMBURG-STIRUM, o. c., 8, p. 70, vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

Messire Daniel de Morkerke, seigneur de le
Merwede (¹⁴⁷)
Guilleme et Jehan de le Cornhuse, freres,
escuyers (¹⁴⁸)
Jehan de le Booedt, escuyer (¹⁴⁹)
Le bastart du Brequin (a)
Messire Jehan de Haynide
Messire Josse de Heughem, chevalier
Jehan de Henthin
Piettre Bladelin (¹⁵⁰)
Guilleme de le Chambre, escuyer (¹⁵¹)

NOBLES DU PAYS D'ARTOIS

Chevaliers

Le seigneur de Cregny (¹⁵²)
Le seigneur de Savonses (¹⁵³)
Le baron de Saverises, ghouverneur de Bethunnie
Le seigneur de Mailli (¹⁵⁴)
Le seigneur de Mesville (¹⁵⁵)
Le seigneur d'Ecoutay, gouverneur d'Arras (¹⁵⁶)
Le seigneur de Humbercourt (¹⁵⁷)

(a) Voor: *Berquin*.

(¹⁴⁷) Daniel van Praet, gezegd Moerkerke, vermeld als vorstelijk kommissaris bij de Gentse stadsrekening in 1485 (Stadsarchief aldaar).

(¹⁴⁸) GALLIARD, *o. c.*, II, p. 167.

(¹⁴⁹) Wellicht Jan de Boodt, raadsheer van Brugge in 1466, schepen in 1474, 1478, 1482, 1487, 1492, 1494, burgemeester in 1479 en 1490; overleden 23 juni 1496: *Id.*, *o. c.*, I, p. 415.

(¹⁵⁰) Werd in 1444 heer van Middelburg, overleed in 1472: DE LIMBURG-STIRUM, *o. c.*, 7, p. 363; cf. G. MILIS, *P. Bladelin*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, 2, Brussel, 1966, kol. 61-63.

(¹⁵¹) Schepen van Gent: van Gedele in 1466-1467, van de Keure in 1470-1471: Willem van der Cameren.

(¹⁵²) Jean, ridder, vermeld in 1462 en 1466 als hertogelijk kommissaris: HIRSCHAUER, *Etats d'Artois*, dl. I, p. 58, n. 6 (1 aug. 1464), dl. II, p. 36-37. In 1415 wordt eveneens een heer van Cregny opgegeven: MIROT, *Autour de la Paix d'Arras*, pp. 324-327.

(¹⁵³) Eveneens vermeld in de lijst van 1415: MIROT, *Ibid.*

(¹⁵⁴) Hardouin, huwde in 1458: DE SAINT-ALLAIS ET DE LA CHABEAUSSIERE, *Nobiliaire universel de France*, 20 dln., Parijs, 1872-1875, dl. IX, p. 454.

(¹⁵⁵) Niet te identificeren volgens *Nob. France*, dl. III, p. 358.

(¹⁵⁶) Jean IV, huwde in 1452: *Nob. France*, dl. IV, p. 141.

(¹⁵⁷) Guy de Brimeu, raadsheer van de hertog, terechtgesteld in 1477; cf. J. DE SAINT-GENOIS, *Guy de Brimeu*, in *Biographie nationale*, 3, Brussel, 1872, kol. 67-68, zie ook n. 153.

- Le seigneur de Dompierre (¹⁵⁸)
 Le seigneur de Robodenghes, bailli de Saint Ommer
 Le seigneur de Norkelmes
 Le seigneur de Noyelle
 Le seigneur de Longnastre
 Le seigneur de Sayve
 Le seigneur de Nielles (¹⁵⁹)
 f° 45 v Le seigneur de Leau noir
 Le seigneur de Warmines
 Le seigneur de Miraumont (¹⁶⁰)
 Le seigneur de Tannay
 Messire Pierre de Miraumont
 Le seigneur de Ghouy, chevalier
 Le seigneur de Thieubronne
 Le seigneur de Cohem (¹⁶¹)
 Le seigneur de Harnicourt (¹⁶²)
 Le seigneur de Maisnil, chevalier (¹⁶³)
 Messire Jehan de Robodenghes, seigneur de Bernicourt
 Messire Jehan de Linguectes
 Le seigneur de Brouay, gouverneur de Lisle
 Le seigneur de Cauron
 Le seigneur de Caumaisnil
 Le seigneur de d'Antoing (¹⁶⁴)
 Le seigneur de Hammes (¹⁶⁵)
 Le seigneur de Beaufort (¹⁶⁶)
 Le seigneur de Bussy

Escuyers

Lyonniel Doignies, bailli de Hesdin

(¹⁵⁸) In 1476 was Hue de D. ontvanger van de bede in Artesië: HIRSCHAUER, *Etats d'Artois*, dl. I, p. 98, n. 1. Nog vermeld op f° 48 v (Namen), n. 414. Zie ook n. 153.

(¹⁵⁹) In 1414 en 1420 Jean de Nielles, seigneur de Olhain vermeld als kommissaris: HIRSCHAUER, *o. c.*, dl. II, pp. 18 en 150.

(¹⁶⁰) In 1431 vermeld als gezant van de Staten naar de hertog: *Id.*, *o. c.*, dl. I, p. 76, n. 1.

(¹⁶¹) Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

(¹⁶²) Te lezen als Haplincourt? Vermeld als kamerling in september 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

(¹⁶³) Jacques I, huwde in 1432 (als schildknaap): *Nob. France*, dl. 8, p. 322.

(¹⁶⁴) Eveneens bij de Henegouwse adel op f° 46 r, vermeld, zie nota's 208, 271, 376.

(¹⁶⁵) Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

(¹⁶⁶) Alexandre: *Nob. France*, dl. IV, p. 255; zie ook n. 153.

Le baron de Heuchin ⁽¹⁶⁷⁾
 Phelippe du Maisnil ⁽¹⁶⁸⁾
 Jehan de Sainte Audeghonde
 Phelippe, seigneur de Humieres
 Jacques Dinbussu

Bonnes villes d'Artois

Mayre et eschevins Hesdin ⁽¹⁶⁹⁾
 Idem Aras ⁽¹⁷⁰⁾
 Idem Saint Ommer ⁽¹⁷¹⁾
 Idem Aire ⁽¹⁷²⁾
 Idem Lens ⁽¹⁷³⁾
 Idem Bapalmes ⁽¹⁷⁴⁾
 Idem Bethune ⁽¹⁷⁵⁾
 Idem Saint Pol ⁽¹⁷⁶⁾
 Idem Peries ⁽¹⁷⁷⁾
 Idem Bassee ⁽¹⁷⁸⁾
 Idem Francquiberghe ⁽¹⁷⁹⁾
 Lalcue
 Pab

Coleges d'Artois

Prevost, dyen et chapitre d'Aras
 Prevost, dyen et chapitre de Saint Ommer
 Dyen et chappitre de Saint Omere
 Dyen et chapitre d'Aire
 Prevost, doyen et chappitre de Lens
 Prevost et chapitre de Bethune

⁽¹⁶⁷⁾ Guy Quéret vermeld als gezant van de Staten in 1439 : HIRSCHAUER, *o. c.*, dl. I, p. 203, n. 2.

⁽¹⁶⁸⁾ Niet te identificeren volgens *Nob. France*, dl. 8, p. 322.

⁽¹⁶⁹⁾ Pas-de-Calais, ar. Montreuil, hpl. kant. Nog vermeld op f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷⁰⁾ Hpl. dep. Pas-de-Calais; nog vermeld op f° 47 r, 50 r.

⁽¹⁷¹⁾ Pas-de-Calais, hpl. ar.; nog vermeld op f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷²⁾ Pas-de-Calais, ar. St.-Omer, hpl. kant.; nog vermeld f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷³⁾ Pas-de-Calais, ar. Béthune, hpl. kant.; ook op f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷⁴⁾ Bapaume, Pas-de-Calais, ar. Arras, hpl. kant.; ook op f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷⁵⁾ Pas-de-Calais, hpl. ar.; ook op f° 47 r en 50 r.

⁽¹⁷⁶⁾ Pas-de-Calais, ar. Arras, hpl. kant.; ook op f° 47 r.

⁽¹⁷⁷⁾ Pernes; Pas-de-Calais, ar. Arras, kant. Heuchin; ook op f° 47 r.

⁽¹⁷⁸⁾ La Bassée : Nord, ar. Lille, hpl. kant.; ook op f° 47 r en 48 r.

⁽¹⁷⁹⁾ Fauquemberghe : Pas-de-Calais, ar. Saint-Omer, hpl. kant.; ook op f° 47 r.

Evesques et abbez

L'evesque de Thierouonne ⁽¹⁸⁰⁾
 L'evesque d'Aras ⁽¹⁸¹⁾
 L'evesque de Baugny (a) ⁽¹⁸²⁾
 L'abbé de Auchy
 L'abbé du Mont de Saint Eloy ⁽¹⁸³⁾
 L'abbé de Rousseauville (b)
 L'abé de Hem (c) ⁽¹⁸⁴⁾
 L'abbé de Almartin (d) ⁽¹⁸⁵⁾
 L'abbé de Saint Vertin ⁽¹⁸⁶⁾
 L'abbé de Saint Vaast d'Aras ⁽¹⁸⁷⁾

*LES ESTAS DE HAYNNAU**Villes*

Maire et eschevins Mons ⁽¹⁸⁸⁾
 Jurez et eschevins Vallenchiennes ⁽¹⁸⁹⁾
 Maire et eschevins Maubuege ⁽¹⁹⁰⁾
 Maire et eschevins Avesnes ⁽¹⁹¹⁾
 f° 46 r Eschevins Landrechies ⁽¹⁹²⁾
 Eschevins Binch ⁽¹⁹³⁾
 Eschevins Bavay ⁽¹⁹⁴⁾

(a) *Voor* Beauvais (b) *Voor* Ruisseauville (c) *Voor* Ham
 (d) *Voor* Mont-Saint Martin?

⁽¹⁸⁰⁾ P B GAMS, *Series Episcoporum*, Leipzig, 1931, p 521 Henricus II de Lotharingia 1457 1485, ook op f° 47 r vermeld

⁽¹⁸¹⁾ Petrus VII de Ranchicourt 1463 1484 *Id, o c*, p 496, ook op f° 47 r

⁽¹⁸²⁾ Joannes V de Bar 1462 1487 *Id, o c*, p 512

⁽¹⁸³⁾ Joannes V de Pingrelem 1452 1486 *Gallia*, III, k 430, O A, ook vermeld op f° 47 r

⁽¹⁸⁴⁾ Jacobus de Rosebois 1455 1484, *Gallia*, III, k 511, O B, ook op f° 47 r vermeld

⁽¹⁸⁵⁾ Laurentius, *Gallia*, III, k 195, O P

⁽¹⁸⁶⁾ Guillaume II Fillastre (ook bisschop van Verdun) 1459 1473 *Gallia*, III, k 505, O B, ook op f° 47 r

⁽¹⁸⁷⁾ Charles de Bourbon, aartsbisschop van Lyon, 1462 1488 *Gallia*, III, k 389, O B, ook op f° 47 r

⁽¹⁸⁸⁾ Hpl prov Henegouwen, ook vermeld op f° 47 r

⁽¹⁸⁹⁾ Nord, hpl ar, ook vermeld op f° 47 r

⁽¹⁹⁰⁾ Nord, ar Avesnes, hpl kant, ook op f° 47 r

⁽¹⁹¹⁾ Nord, hpl ar, ook vermeld op f° 47 r

⁽¹⁹²⁾ Gem Gaurain Ramecroix, Henegouwen, ar Tournai, hpl kant

⁽¹⁹³⁾ Henegouwen, ar Thuin, hpl kant, ook op f° 47 r

⁽¹⁹⁴⁾ Nord, ar Avesnes, hpl kant, ook op f° 47 r

Eschevins Roelx ⁽¹⁹⁵⁾
 Jurez et eschevins Songnies ⁽¹⁹⁶⁾
 Jurez et eschevins Baine ⁽¹⁹⁷⁾
 Eschevins Hal ⁽¹⁹⁸⁾
 Eschevins Enghien ⁽¹⁹⁹⁾
 Eschevins Ath ⁽²⁰⁰⁾
 Eschevins Bouchain ⁽²⁰¹⁾
 Prevost et eschevins Quesnoy ⁽²⁰²⁾
 Eschevins Chimay ⁽²⁰³⁾
 Eschevins Chiervre ⁽²⁰⁴⁾
 Eschevins Beaumont ⁽²⁰⁵⁾
 Condé ⁽²⁰⁶⁾
 Saint Gislain ⁽²⁰⁷⁾

Nobles de Haynau

Monseigneur d'Antoing ⁽²⁰⁸⁾
 Monseigneur le viscomte de Ghand, son filz ⁽²⁰⁹⁾
 Monseigneur de Ville ⁽²¹⁰⁾
 Messire Pincart de Gernire, seigneur de Fresin ^(a)
 Messire Estienene de Montigny, prevost de Mons
 Colart de Hennin, chastellain d'Ath ⁽²¹¹⁾
 Messige Zegerem de Heroimelz, seigneur de
 Bougnies ⁽²¹²⁾

(a) Gernire voor Gavre.

⁽¹⁹⁵⁾ Henegouwen, ar. Soignies, kant. La Louvière

⁽¹⁹⁶⁾ Henegouwen, hpl ar ; ook op f° 47 r.

⁽¹⁹⁷⁾ Braine-le-Comte, Henegouwen, ar. Soignies, hpl. kant ; ook op f° 47 r

⁽¹⁹⁸⁾ Brabant, ar Brussel, hpl kant ; ook op f° 47 r Halle

⁽¹⁹⁹⁾ Henegouwen, ar Soignies, hpl. kant

⁽²⁰⁰⁾ Henegouwen, hpl. ar ; ook op f° 47 r

⁽²⁰¹⁾ Nord, ar Valenciennes, hpl kant ; ook op f° 47 r

⁽²⁰²⁾ Nord, ar Avesnes, hpl. kant ; ook op f° 47 r

⁽²⁰³⁾ Henegouwen, ar. Thuin, hpl kant

⁽²⁰⁴⁾ Henegouwen, ar. Thuin, kant Chimay

⁽²⁰⁵⁾ Henegouwen, ar Thuin, hpl kant ; ook op f° 47 r

⁽²⁰⁶⁾ Nord, ar. Valenciennes, hpl kant ; ook op f° 47 r

⁽²⁰⁷⁾ Henegouwen, ar. Mons, kant Boussu ; ook op f° 47 r

⁽²⁰⁸⁾ Jean de Melun, overleden in 1484, koninkstavel van Vlaanderen, M R THIELEMANS, *Bourgogne et Angleterre*, Brussel, 1966, p. 80, n 91. Nog vermeld op f° 47 v en f° 46 v, bij de adel van de kasseltij Rijssel; kozijn van Jacques de Saint-Pol, vader van de burggraaf van Gent; vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp 117-119 (zie nog nota's 164, 271, 376)

⁽²⁰⁹⁾ Ook vermeld op f° 45 r bij de Vlaamse adel, zie n 135

⁽²¹⁰⁾ Ook vermeld op f° 47 v.

⁽²¹¹⁾ Nog vermeld op f° 47 v.

⁽²¹²⁾ Vermeld als deelnemer aan statenvergadering in 1477 L DEVILLERS, *Inventaire analytique des archives des Etats de Hanaut*, 3 dln, Bergen, 1884-

Monseigneur de Trelon ⁽²¹³⁾
 Monseigneur de Bellain ⁽²¹⁴⁾
 Jacques, seigneur de Thiant
 Le bailli d'Enghien
 Le bailli d'Avesnes
 Messire Jaques de Montigny, seigneur de
 Villers ⁽²¹⁵⁾
 Monseigneur de Ligne ⁽²¹⁶⁾
 Monseigneur de Begue de Lausnoy, seigneur de
 Moulenbaix ⁽²¹⁷⁾
 Messire Jehan des Ableaux
 Jehan, signeur de Neufville
 Gille Moriau, seigneur de Heripont
 Messire Charles, seigneur de Lombise
 Grart de Bloix
 Collart de Glisuelle
 Messire Loys d'Enghien, seigneur de Rameru ^(a)
 Englebert d'Enghien de le Folu
 Jehan, seigneur de Sars
 Hoste de le Motte, escuyer
 Nicolle de Pottes, escuyer
 Gilles de Heures
 Monseigneur de Barbenchon ⁽²¹⁸⁾

(a) *Waarschijnlijk voor Ramelz.*

1906, dl. I, p. XCV; L. DEVILLERS, *La participation des Etats de Hainaut aux assemblées des Etats-Généraux des Pays-Bas (1438-1790)*, in *Bul. Com. roy. Hist.*, LXXIV, 1905, p. 41; CUVELIER, *Actes*, pp. 336 en 342.

⁽²¹³⁾ Jean de Chastillon, dit de Blois, vermeld als afgevaardigde in 1478, DEVILLERS, *Participation*, p. 42; ook op f° 47 v (n. 360). Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽²¹⁴⁾ Nog vermeld op f° 47 v.

⁽²¹⁵⁾ Vermeld als afgevaardigde in 1478: DEVILLERS, *Participation*, p. 42; ook vermeld op f° 47 v.

⁽²¹⁶⁾ Michel III: SERVAIS, *Wapenboek*, p. 646; DEVILLERS, *Participation*, pp. 37, 38, 40 vermeldt hem als afgevaardigde in 1473, 1476 en 1477; CUVELIER, *o. c.*, pp. 175, 196, 201, 217-218 (1473), pp. 227, 246, 251, 264 (1476) en pp. 272, 318 (1477); cf. f° 47 v. Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽²¹⁷⁾ Bauduin de Lannoy, overleden in 1474: SERVAIS, *o. c.*, p. 746; DEVILLERS, *Participation*, p. 39 (1476) en p. 46 (1482); CUVELIER, *Actes*, pp. 227, 246 (1476); DEVILLERS, *Inventaire*, I, p. CI (1484).

⁽²¹⁸⁾ CUVELIER, *Actes*, pp. 139, 142 (1467), pp. 251, 264 (1476); DEVILLERS, *Participation*, p. 39 (1476); DEVILLERS, *Inventaire*, I, pp. C-CI, n. 7 (1483); nog vermeld op f° 47 v (n. 362). Vermeld als kamerling in sept. 1477, GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

Monseigneur de Berlaimont ⁽²¹⁹⁾
 Monseigneur de Trasegnies ⁽²²⁰⁾
 Monseigneur de Roisin ⁽²²¹⁾
 Monseigneur du Chasteler ⁽²²²⁾
 Monseigneur d'Anvaing ⁽²²³⁾
 Phelippe du Chasteller, seigneur du Moulebaix ⁽²²⁴⁾
 Monseigneur Mahieu de Launoix de Dameries
 Monseigneur de Caneres
 Monseigneur le Baudrain Desin
 Monseigneur du Maisnil

Prelatz de Haynau

Anchin ⁽²²⁵⁾
 Saint Amand ⁽²²⁶⁾
 Marchiennes ⁽²²⁷⁾
 Hasnon ⁽²²⁸⁾
 Vicogne ⁽²²⁹⁾
 Saint Jehan en Vallenchiennes ⁽²³⁰⁾
 f° 46 v Crespin ⁽²³¹⁾

⁽²¹⁹⁾ Guy FV GOETHALS, *Dictionnaire généalogique et héraldique des familles nobles du royaume de Belgique*, 4 dln., Brussel, 1849 1852, I, p. 285, ook vermeld op f° 47 v (n 370) Vermeld als kamerling in sept 1477, GACHARD, *Analectes*, pp 117 119

⁽²²⁰⁾ Vermeld als afgevaardigde in 1478 DEVILLERS, *Participation*, p 42, Arnould SERVAIS, *o c.*, p 493, ook vermeld op f° 47 v Cf J PLUMET, *Les seigneurs de Trasegnies au moyen âge*, Buvinnes, 1959, pp 246 249

⁽²²¹⁾ Jacques, overleden in 1469 GOETHALS, *Dictionnaire*, IV, p 270, in 1476 is zijn opvolger vermeld als afgevaardigde CUVELIER, *Actes*, pp 227, 246, 251, 264, ook op f° 47 v

⁽²²²⁾ Jean du Chasteler, heer in 1428, overleden op 16 juli 1465 in slag van Montlhéry, ridder, was aanwezig op feest van de fezant de Ruisel in 1452 GOETHALS, *o c.*, dl I, pp 621 622

⁽²²³⁾ Indien bedoeld Mastaing Jacques de Jauche, vermeld als afgevaardigde in 1477 DEVILLERS, *Participation*, p 40 en CUVELIER, *Actes*, p 272

⁽²²⁴⁾ Zoon van Jean (cf n 222), aanwezig bij inhuldiging van Maximiliaan op 2 november 1477 als afgevaardigde van de Henegouwse adel GOETHALS, *o c.*, dl I, p 622

⁽²²⁵⁾ Petrus III Toulet 1448 1464 *Gallia*, III, k 416, OB, cf f° 47 r

⁽²²⁶⁾ Gérard Coustel 1455 1475 *Gallia*, II, k 266, OB

⁽²²⁷⁾ Ferry de Cluny, bisschop van Doornik *Gallia*, III, k 398, OB, ook f° 47 r en v

⁽²²⁸⁾ Laurent d'Ivoire 1468 1480, voordien vacatuur *Gallia*, III, k 405, OB, ook op f° 47 v

⁽²²⁹⁾ Otto le Febvre 1462 1465 *Gallia*, III, k 466, OP, ook op f° 47 v

⁽²³⁰⁾ Balduinus de Wast 1452/1467 1471 *Gallia*, III, k 160, OA, ook op f° 47 v

⁽²³¹⁾ Johannes IV Milet (bisschop van Soissons) 1463 1464, Johannes V Pelet 1464 1490 *Gallia*, III, k 104, OB, ook op f° 47 v

Saint Gislain (²³²)
 Saint Denis (²³³)
 Saint Focillien (²³⁴)
 Bonnesperance (²³⁵)
 Lobbes (²³⁶)
 Cambron (²³⁷)
 Omont (²³⁸)
 Marrilles (²³⁹)
 Liessies (²⁴⁰)

Autres gens d'Eglise

Le pryeur des Escoliers de Mons (²⁴¹)
 Le prevost de Haspre
 Le pryeur de Saint Sauve
 Le pryeur de Beurepaire

Coleges

Cambrai
 Songnies (²⁴²)
 Condet (²⁴²)
 Anthoing (²⁴³)
 Leuze (²⁴²)
 Saint Quentin de Maubeuge (²⁴²)

(²³²) Johannes III Blarie 1459-1465 : *Gallia*, III, k. 97; O.B.; ook op f° 47 r; U. BERLIERE, *Monasticon belge*, t. I, Maredsous, 1890-1897, p. 262.

(²³³) Rasso of Erasmus d'Assonville 1445-1469 : *Gallia*, III, k. 109; O.B.; ook op f° 47 v; BERLIERE, *o. c.*, p. 236.

(²³⁴) Henri Valinne 1457-1471 : *Gallia*, III, k. 197; O.P.; ook op f° 47 v; BERLIERE, *o. c.*, p. 416.

(²³⁵) Pierre III du Fossé 1460-1473 : *Gallia*, III, k. 203; O.P.; ook op f° 47 v; BERLIERE, *o. c.*, p. 403.

(²³⁶) Jean Ansel 1447-1472 : *Gallia*, III, k. 88; O.B.; ook op f° 47 r; BERLIERE, *o. c.*, pp. 221-222.

(²³⁷) Jean VIII Hoston van Mons 1449-1464 en Guillaume I Dieu 1464-1501 : *Gallia*, III, k. 173; O.C.; ook op f° 47 v; BERLIERE, *o. c.*, p. 351.

(²³⁸) Enguerramus Signart 1459-1466 : *Gallia*, III, k. 117; O.B.; ook op f° 47 v.

(²³⁹) Johannes IV Bourgeois 1430-1483 : *Gallia*, III, k. 130; O.B.; ook op f° 47 v.

(²⁴⁰) Johannes IV Baccart 1461-1475 : *Gallia*, III, k. 125; O.B.; ook op f° 47 v.

(²⁴¹) Nog vermeld op f° 47 v : Paul Ghesquière 1451-1465 : BERLIERE, *o. c.*, p. 444.

(²⁴²) Nog vermeld op f° 47 v.

(²⁴³) Niet te identificeren volgens BERLIERE, *o. c.*, pp. 310-312.

La salle a Vallenchiennes
 Binch
 Chimay

PRELATZ DU DUCHIE DE BOURGOIGNE

Monseigneur le cardinal d'Ostin (a) ⁽²⁴⁴⁾
 Monseigneur l'evêque de Chalons ⁽²⁴⁵⁾
 Monseigneur l'evêque de Mascon ⁽²⁴⁶⁾
 L'abbé de Citeux ⁽²⁴⁷⁾
 L'abbé de Saint-Benigne de Dyon ⁽²⁴⁸⁾
 L'abbé de Saint-Etienne de Dijon ⁽²⁴⁹⁾
 L'abbé de Saint Seingne ⁽²⁵⁰⁾
 L'abbé de Saint Pierre lez Chaillon ⁽²⁵¹⁾
 L'abbé de Flavigny ⁽²⁵²⁾
 L'abbé de Chastelloy ⁽²⁵³⁾
 L'abbé de Beze ⁽²⁵⁴⁾
 L'abbé de moustier Saint Jehan (b) ⁽²⁵⁵⁾
 L'abbé de Sainte Margheritte ⁽²⁵⁶⁾
 L'abbé de d'Oigny ⁽²⁵⁷⁾
 L'abbé de la Ferté sur Grosne ⁽²⁵⁸⁾
 L'abbé de Masieres ⁽²⁵⁹⁾
 L'abbé de Cligny ⁽²⁶⁰⁾
 L'abbé de Tourniez ⁽²⁶¹⁾

(a) Voor Autun. (b) de moustier *herhaald*.

⁽²⁴⁴⁾ Joannes Rolin 1436-1483 : GAMS, o. c., p. 500.

⁽²⁴⁵⁾ Joannes XI de Poupet 1462-1480 : GAMS, o. c., p. 533.

⁽²⁴⁶⁾ Stephanus de Hugonet 1451-1473 : GAMS, o. c., p. 573.

⁽²⁴⁷⁾ Humbertus Martin 1462-1476 : Gallia, IV, k. 1004-1005; O.C.

⁽²⁴⁸⁾ Hugo III de Montecuniculo 1438-1467 : Gallia, IV, k. 691; O.B.

⁽²⁴⁹⁾ Theobaldus II Viard van Dijon 1454-1477 : Gallia, IV, k. 764; O.A.

⁽²⁵⁰⁾ Petrus I de Fonteites 1439-1482 : Gallia, IV, k. 700-701; O.B.

⁽²⁵¹⁾ Humbert de Montferrand : Gallia, IV, k. 964; O.B.

⁽²⁵²⁾ Bernard de Bourbon 1442-1469 : Gallia, IV, k. 463; O.B.

⁽²⁵³⁾ Guillelmus III de Bosco 1460-1493 : Gallia, IV, k. 775; O.A.

⁽²⁵⁴⁾ Elyonus de Lantoua 1462-1473 : Gallia, IV, k. 711; O.B.

⁽²⁵⁵⁾ Guido IV de Lugniaco 1439-1469 : Gallia, IV, k. 665; O.B.

⁽²⁵⁶⁾ Marcellus de Veure of Jacques de la Bouterie : Gallia, IV, k. 491; O.A.
⁽²⁵⁷⁾ Theobaldus Viard vóór 1454, daarna St.-Etienne de Dijon (cf. n. 249);
 vacatuur tot 1467 : Gallia, IV, k. 489; O.A.

⁽²⁵⁸⁾ Johannes IV de s. Petro 1439-1470 : Gallia, IV, k. 1025; O.C.

⁽²⁵⁹⁾ Gerard Margueron de Poiley 1446-1470 : Gallia, IV, k. 1032; O.C.

⁽²⁶⁰⁾ Johannes III de Bourbon, natuurlijke zoon van Jan I, hertog van
 Bourbon 1456-1480 : Gallia, IV, k. 1158-1159; O.B.

⁽²⁶¹⁾ Hugo III de Fitigny 1431-1471 : Gallia, IV, k. 975; O.B.

Pryeurs

Le pryeur d'Eloone et de Lauray
 Le pryeur de nostre Dame de Scutar
 Le pryeur de Saint Leger
 Le pryeur de Beaune
 Le pryeur de Saint Mascon
 Le pryeur de Paril-le-Monniaal
 Les doyen et chapitre d'Ostun ⁽²⁶²⁾
 Les dyen et chapitre de Chalon ⁽²⁶³⁾
 Les dyen et chapitre de Mascon ⁽²⁶⁴⁾
 Les dyen et chapitre de le chapelle de monseigneur
 le duc a Dijon ⁽²⁶⁵⁾
 Les dyen et chapitre de Vergy ⁽²⁶⁶⁾
 Les dyen et chapitre a pres de Beaune ⁽²⁶⁷⁾
 Les dyen et chapitre de d'Avalon ⁽²⁶⁸⁾

Nobles de la chastellenie de Lisle

Monseigneur Jacques de Saint Pol (a) ⁽²⁶⁹⁾
 Monseigneur de Fiennes ⁽²⁷⁰⁾
 Monseigneur d'Antoing (a) ⁽²⁷¹⁾
 Le signeur de Wavrin ⁽²⁷²⁾
 Le signeur de Forestel
 Le signeur de Santes ⁽²⁷³⁾
 f° 47 r Le signeur de Croisilles ⁽²⁷⁴⁾
 Le signeur de Roubaix ⁽²⁷⁵⁾

(a) cousins *bij deze en* Anthoing.

⁽²⁶²⁾ Kathedraalkapittel St.-Lazare : BILLIoud, *Etats de Bourgogne*, p. 31.

⁽²⁶³⁾ Kathedraalkapittel St.-Vincent : *Id.*, o. c., p. 31.

⁽²⁶⁴⁾ St.-Vincent : *Id.*, o. c., pp. 482 en 353, n. 3.

⁽²⁶⁵⁾ Antonius II de Rye 1449-1495 : *Gellia*, IV, k. 858.

⁽²⁶⁶⁾ Kollegiaal kapittel St.-Denis : BILLIoud, o. c., p. 31.

⁽²⁶⁷⁾ Notre Dame : *ibid.*

⁽²⁶⁸⁾ St.-Lazare, kollegiaal kapittel : *ibid.*

⁽²⁶⁹⁾ Zou in 1498 gehuwd zijn : *Nob. France*, dl. XIII, p. 284. Nog vermeld op f° 48 r.

⁽²⁷⁰⁾ Niet te identificeren volgens *Nob. France*, dl. III, p. 358; ook op f° 47 v bij de Henegouwse adel.

⁽²⁷¹⁾ Ook bij de Henegouwse adel vermeld op f° 46 r en 47 v (n. 208), en bij de Artesische op f° 45 v.

⁽²⁷²⁾ Ook vermeld bij de adel van Rijsel, op f° 48 r.

⁽²⁷³⁾ Vermeld als kamerling in sept. 1477 : GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

⁽²⁷⁴⁾ Nog vermeld bij de adel van Rijsel op f° 48 r, zie n. 390.

⁽²⁷⁵⁾ Nog vermeld bij de adel van Rijsel op f° 48 r, zie n. 388; vermeld als kamerling in sept. 1477 : GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

Le seigneur de Saint Venant

Nobles de Boulenois

Le seigneur de Monvillers

Le seigneur de Mont Caurel ⁽²⁷⁶⁾

Le seigneur de Licques ⁽²⁷⁷⁾

Bonnes villes de Picardie

Aras ⁽²⁷⁸⁾

Saint Ommers ⁽²⁷⁹⁾

Aire ⁽²⁸⁰⁾

Ardre ⁽²⁸¹⁾

Boulogne ⁽²⁸²⁾

Bethune ⁽²⁸³⁾

Abbeville ⁽²⁸⁴⁾

Hesdin ⁽²⁸⁵⁾

Doulans ⁽²⁸⁶⁾

Lens en Artois ⁽²⁸⁷⁾

Monstroel ⁽²⁸⁸⁾

Therruene ⁽²⁸⁹⁾

Baupalmes ⁽²⁹⁰⁾

Fanckemberghe ⁽²⁹¹⁾

Saint Pol ⁽²⁹²⁾

Crveceur ⁽²⁹³⁾

Arleux ⁽²⁹⁴⁾

⁽²⁷⁶⁾ Nog vermeld bij de adel van Boulogne op f° 48 v.

⁽²⁷⁷⁾ Nog vermeld bij de adel van Boulogne op f° 49 r.

⁽²⁷⁸⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 50 r bij Artesië; zie n. 170.

⁽²⁷⁹⁾ *Idem* als voorgaande; zie n. 171.

⁽²⁸⁰⁾ *Idem*; zie n. 172.

⁽²⁸¹⁾ Nog vermeld op f° 50 r.; Pas-de-Calais, ar. Saint-Omer, hpl. kant.

⁽²⁸²⁾ Pas-de-Calais, hpl. ar.; nog vermeld op f° 48 v en 50 r.

⁽²⁸³⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 50 r; zie n. 175.

⁽²⁸⁴⁾ Somme, hpl. ar.; nog vermeld op f° 50 r.

⁽²⁸⁵⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 50 r; zie n. 169.

⁽²⁸⁶⁾ Somme, ar. Amiens, hpl. kant.; nog vermeld of f° 50 r.

⁽²⁸⁷⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 50 r; zie n. 173.

⁽²⁸⁸⁾ Montreuil, Pas-de-Calais, hpl. ar.

⁽²⁸⁹⁾ Gem. in Pas-de-Calais, ar. Saint-Omer, nog vermeld op f° 50 v.

⁽²⁹⁰⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 50 r; zie n. 174.

⁽²⁹¹⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 179.

⁽²⁹²⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 176.

⁽²⁹³⁾ Crèveœur Oise, ar. Beauvais, hpl. kant.

⁽²⁹⁴⁾ Nord, ar. Douai, hpl. kant.

Mortaigne (²⁹⁵)
 Saint Amand (²⁹⁶)
 Pernes (²⁹⁷)
 Lucheu (²⁹⁸)
 Amiens (²⁹⁹)
 Saint Quentin (³⁰⁰)
 Corbie (³⁰¹)
 Peronne (³⁰²)
 Mondidier (³⁰³)
 Roye (³⁰⁴)
 Bray-sur-Somme (³⁰⁵)
 Eve (³⁰⁶)
 Athies (³⁰⁷)
 Saint Requier (³⁰⁸)
 La Bassee (³⁰⁹)
 Lisle (³¹⁰)
 Douay (³¹¹)
 Orchies (³¹²)

Eglises

Les evesques de Therouenne, d'Aras (³¹³)
 Marchiennes (³¹⁴)
 Saint Vast d'Aras (³¹⁵)
 Abbey Saint Bertin (³¹⁶)

- (²⁹⁵) Orne, ar. Alençon, hpl. kant.
 (²⁹⁶) Nord, ar. Valenciennes, hpl. kant.
 (²⁹⁷) Nog vermeld op f° 45 v, zie n. 177.
 (²⁹⁸) Lucheu : Somme, ar. Amiens, kant. Doulens.
 (²⁹⁹) Somme, hpl. dep.; ook op f° 50 r.
 (³⁰⁰) Aisne, hpl. ar.; ook op f° 50 r.
 (³⁰¹) Somme, ar. Amiens, hpl. kant.
 (³⁰²) Somme, hpl. ar.; ook op f° 50 r.
 (³⁰³) Somme, hpl. ar.; ook op f° 50 r.
 (³⁰⁴) Somme, ar. Montdidier, hpl. kant.; ook op f° 50 r.
 (³⁰⁵) Somme, ar. Péronne, hpl. kant.; ook op f° 50 r.
 (³⁰⁶) Oise, ar. Compiègne, kant. Nanteuil.
 (³⁰⁷) Orne, ar. Argentan, hpl. kant.
 (³⁰⁸) St.-Riquier : Somme, ar. Abbeville, kant. Ailly-le-Haut-Clocher.
 (³⁰⁹) Nog vermeld op f° 45 v en 48 r; zie n. 178.
 (³¹⁰) Nord, hpl. dep.; nog vermeld op f° 48 r, 50 r.
 (³¹¹) Nord, hpl, ar.; nog vermeld op f° 48 r, 50 r.
 (³¹²) Nord, ar. Douai, hpl. kant.; nog vermeld op f° 48 r en 50 r.
 (³¹³) Nog vermeld op f° 45 v: zie n. 180-181.
 (³¹⁴) Nog vermeld op f° 46 r en 47 v; zie n. 227.
 (³¹⁵) Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 187.
 (³¹⁶) Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 186.

Le Mont Saint Eloy ⁽³¹⁷⁾
 L'abbey du Hem ⁽³¹⁷⁾
 Saint Ommer en Saint Ommer ⁽³¹⁸⁾
 L'abbey de Chergnens ^(a)
 L'abbey de Damp Marlin ^(b) ⁽³¹⁹⁾
 Valoires
 Maresmauslier
 Saint Recquier
 Le Gart ^(c)
 Saint Jehan d'Amiens
 Saint Jehan lez Amiens
 Acenoire ⁽³²⁰⁾
 Yaucourt ⁽³²¹⁾
 Clerfay ⁽³²²⁾
 Hanny Lietart ^(d) ⁽³²³⁾
 Mareul ⁽³²⁴⁾

HAYNNAU

Bonnes villes

Mons, eschevins et conseil ⁽³²⁵⁾
 Vallenciennes, prevost et jurez et eschevins ⁽³²⁶⁾
 Eschevins et conseil :
 Maubuege ⁽³²⁷⁾
 Ath ⁽³²⁸⁾
 Quesnoy ⁽³²⁹⁾

(a) Voor Cercamps. (b) Voor Dommartin. (c) *In het bs. komen*
 Saint Recquier en Le Gart op één lijn (d) Voor Henin Liétard.

⁽³¹⁷⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 183 en 184.

⁽³¹⁸⁾ Simon de Luxembourg proost 1439-1480: *Gallia*, III, k. 474.

⁽³¹⁹⁾ Dommartin, = St.-Josse-au-Bois.

⁽³²⁰⁾ Vermoedelijk St.-Acheul; ook Auchy-les-Moines mogelijk, doch dit komt reeds voor op f° 45 v°.

⁽³²¹⁾ Niet te identificeren abt volgens *Gallia*, III, k. 448; O.A.

⁽³²²⁾ Clairfay, gem. Varennes, Somme, ar. Doullens, kant. Acheux.

⁽³²³⁾ Johannes IX Breton, canonicus 1456-1474: *Gallia*, III, k. 440; O.A.

⁽³²⁴⁾ Thomas I of Waleranus: *Gallia*, III, k. 445; O.A.

⁽³²⁵⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 188.

⁽³²⁶⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 189.

⁽³²⁷⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 190.

⁽³²⁸⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 200.

⁽³²⁹⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 202.

Binch (³³⁰)
 Bavay (a) (³³¹)
 Braine (³³²)
 Hal (³³³)
 Songnies (³³⁴)
 Bouchain (³³⁵)
 Avesnes (³³⁶)
 Saint Gislain (³³⁷)
 Beaumont (³³⁸)
 Condet (³³⁹)

Prelatz

L'abbé d'Anchin (³⁴⁰)
 L'abbé de Lobes (³⁴¹)
 L'abé de Saint Gislain (³⁴²)
 f° 47 v L'abbé de Saint Denis (³⁴³)
 L'abbé de Saint Fueillien (³⁴⁴)
 L'abé de Liessies (³⁴⁵)
 L'abbé de Bonnesperance (³⁴⁶)
 L'abé de Cambron (³⁴⁷)
 L'abbé de Saint Jehan de Vallenchiennes (³⁴⁸)
 L'abé de Vicogne (³⁴⁹)
 L'abbé de Marchiennes (³⁵⁰)

(a) *Reeds naast Binch geschreven en geschrapt.*

- ⁽³³⁰⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 193.
⁽³³¹⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 194.
⁽³³²⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 197.
⁽³³³⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 198.
⁽³³⁴⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 196.
⁽³³⁵⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 201.
⁽³³⁶⁾ Nog vermeld op f° 45 v; zie n. 191.
⁽³³⁷⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 207.
⁽³³⁸⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 205.
⁽³³⁹⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 206.
⁽³⁴⁰⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 225.
⁽³⁴¹⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 236.
⁽³⁴²⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 232.
⁽³⁴³⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 233.
⁽³⁴⁴⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 234.
⁽³⁴⁵⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 240.
⁽³⁴⁶⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 235.
⁽³⁴⁷⁾ Nog vermeld op f° 46 v; zie n. 237.
⁽³⁴⁸⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 230.
⁽³⁴⁹⁾ Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 229.
⁽³⁵⁰⁾ Nog vermeld op f° 46 r en 47 r; zie n. 227.

L'abbé de Maroilles (³⁵¹)
 L'abé d'Omont (³⁵²)
 L'abé de Hasnon (³⁵³)
 L'abbé de Crespin (³⁵⁴)

Coleges

Mons, prevost, doyen et chappitre
 Songnies, prevost, dyen et chapitre (³⁵⁵)
 Maubeuge, dyen et chapitre (³⁵⁵)
 Condé, dyen et chappitre (³⁵⁵)
 Leuse, dyen et chappitre (³⁵⁵)
 Prieur et couvent d'Escoliers a Mons (³⁵⁵)

Nobles

Monseigneur de Ligne (³⁵⁶)
 Monseigneur le seneschal
 Monseigneur de le Amande
 Monseigneur de Condet (³⁵⁷)
 Monseigneur de Daymeries (³⁵⁸)
 Monseigneur de Harchies (³⁵⁹)
 Monseigneur de Trelon (³⁶⁰)
 Monseigneur de Trasegnies (³⁶¹)
 Monseigneur de Barbenchon (³⁶²)
 Monseigneur de Lalaing (³⁶³)

(³⁵¹) Nog vermeld op f° 46 v, zie n 239

(³⁵²) Nog vermeld op f° 46 v, zie n 238

(³⁵³) Nog vermeld op f° 46 r, zie n 228

(³⁵⁴) Nog vermeld op f° 46 v, zie n 231

(³⁵⁵) Nog vermeld op f° 46 v, zie ook n 241

(³⁵⁶) Nog vermeld op f° 46 r, zie n 216

(³⁵⁷) Arnoul de la Hamaide, vermeld in 1473 E PONCELET, *Sceaux et armoiries des villes, communes et juridictions du Hainaut*, Bergen, 1909, p 398, in sept 1477 vermeld als kamerling GACHARD, *Analectes*, pp 117-119

(³⁵⁸) Vermeld als afgevaardigde van 1471 tot 1478 DEVILLERS *Participation*, pp 37, 38, 42, CUVELIER, *Actes*, pp 251, 264, vermeld als kamerling in sept 1477 GACHARD, *Analectes*, pp 117-119

(³⁵⁹) Jehan, vermeld in sept 1477 als kamerling GACHARD, *Analectes*, pp 117-119

(³⁶⁰) Nog vermeld op f° 46 r, zie n 213

(³⁶¹) Nog vermeld op f° 46 r, zie n 220

(³⁶²) Nog vermeld op f° 46 r, zie n 218

(³⁶³) Vermeld in 1467, 1476 en 1483 CUVELIER, *Actes*, pp 139, 142, 251 en 264, DEVILLERS, *Inventaire*, I, pp C-CI, n 7

Monseigneur de Bousut (³⁶⁴)
 Monseigneur de Bellegnies (³⁶⁵)
 Monseigneur de Mencheval
 Monseigneur de Trivieres
 Monseigneur de Werchin
 Messire Pincart de Heruwelz
 Messire Baudri de Roisin (³⁶⁶)
 Messire Mahieu de Lannaix
 Messire Michiel de Sablens
 Monseigneur de Moncheaulx
 Monseigneur de Roisin (³⁶⁷)
 Monseigneur de Villers (³⁶⁸)
 Monseigneur de Casteaux
 Monseigneur de Biévene
 Monseigneur de Vertain
 Monseigneur de l'Escatiere
 Monseigneur de Haynin (³⁶⁹)
 Monseigneur de Bruyeil
 Monseigneur de le Hestre
 Monseigneur de Berlaimont (³⁷⁰)
 Monseigneur de Fontaines (³⁷¹)
 Monseigneur de Ville (³⁷²)
 Monseigneur de la Moustelle
 Monseigneur de Bellain (³⁷³)
 Monseigneur de Saint Pol
 Monseigneur de Fiennes (³⁷⁴)

(³⁶⁴) Vermeld als afgevaardigde in 1476 en 1477 : DEVILLERS, *Participation*, pp. 34, 38, 40; CUVELIER, *Actes*, pp. 272, 318. Vermeld als kamerling in sept. 1477 : GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

(³⁶⁵) Gilles de Harchies, vermeld als afgevaardigde in 1470 en 1473 : DEVILLERS, *Participation*, pp. 36, 37; *Id.*, *Inventaire*, I, p. XCIII, n. 2; CUVELIER, *Actes*, pp. 175, 196, 201, 217, 218. Vermeld als kamerling in sept. 1477 : GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119.

(³⁶⁶) DEVILLERS, *Participation*, p. 39 : vermelding als gezant in 1476.

(³⁶⁷) Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 221.

(³⁶⁸) Jacques de Montigny, afgevaardigde in 1478 : *Id.*, *o. c.*, p. 42. Zie vermelding hoger, n. 215.

(³⁶⁹) Jean, seigneur de Haynin et de Louvignies, auteur van Mémoires; in 1470 als afgevaardigde vermeld : DEVILLERS, *Participation*, p. 36; CUVELIER, *Actes*, pp. 151, 153.

(³⁷⁰) Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 219.

(³⁷¹) Nog vermeld op f° 49 r (Brabant); zie n. 455.

(³⁷²) Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 210.

(³⁷³) Nog vermeld op f° 46 r; zie n. 214.

(³⁷⁴) Nog vermeld op f° 46 v (adel van Rijsel); zie n. 270.

Monseigneur de Rommont, seigneur de Leuse
 Monseigneur de Portien
 Monseigneur de Chimay ⁽³⁷⁵⁾
 Monseigneur d'Anthoing ⁽³⁷⁶⁾
 Collart de Haynin ⁽³⁷⁷⁾

LE CHASTELLERIE DE LISLE

Coleges

Les doyen et chappitre de Saint Piere de Lille ⁽³⁷⁸⁾
 Les doyen et chapitre de Sainte Anne de Douay ^(a)
 Les dyen et chapitre de Saint Piere de Douay
 Les dyen et chapitre de Saint Piat de Seclin ^(b)

f° 48 r *Prelatz*

L'abbé et couvent de Chisoing ⁽³⁷⁹⁾
 L'abbé et couvent de Loz ⁽³⁸⁰⁾
 Le pryeur de Fine ^(c)
 Les mayeur et eschevins de Lisle ⁽³⁸¹⁾
 Les bailli et eschevins de Douay ⁽³⁸²⁾
 Les bailly et eschevins d'Orchies ⁽³⁸³⁾
 Les reward et eschevins de La Bassee ⁽³⁸⁴⁾

Nobles

Les quattres haulx justiciers
 Monseigneur de Saint Pol ⁽³⁸⁵⁾

(a) *Voor* Saint Amé (b) *Voor* St Piere (c) *Voor* Flines

⁽³⁷⁵⁾ Philippe de Croy, graaf van Chimay, in 1479 en 1482 (overlijdensjaar) vermeld als gezant DEVIILLERS, *Participation*, pp 44 45, GUILLAUME, *P d C*, in *Biographie Nationale*, 4, Brussel, 1873, k 563 564 ridder in slag v Gavere (1453), diplomaat

⁽³⁷⁶⁾ Nog vermeld op f° 46 r, zie n 208

⁽³⁷⁷⁾ Nog vermeld op f° 46 r, zie n 211

⁽³⁷⁸⁾ Nog vermeld op f° 44 v, zie n 94

⁽³⁷⁹⁾ Simon III de Proisy, 1461 1482, pausehijke protonotaris en kanunnik te Doornik *Gallia*, III, k 292, O A

⁽³⁸⁰⁾ Livinus le Maire, 1460-1464, Petrus de Bosco 1464 1490 *Gallia*, III, k 305, O C

⁽³⁸¹⁾ Nog vermeld op f° 47 r en 50 r, zie n 310

⁽³⁸²⁾ Nog vermeld op f° 47 r en 50 r, zie n 311

⁽³⁸³⁾ Nog vermeld op f° 47 r en 50 r, zie n 312

⁽³⁸⁴⁾ Nog vermeld op f° 45 v en 47 r, zie n 178

⁽³⁸⁵⁾ Nog vermeld op f° 46 v, zie n 269

Monseigneur le seneschal de Haynnau ⁽³⁸⁶⁾
 Messire Urbain, seigneur de Wavry ⁽³⁸⁷⁾
 Messire Jehan, seigneur de Communs
 Messire Piere, seigneur de Roubaix ⁽³⁸⁸⁾
 Messire Jehan, seigneur de Croix ⁽³⁸⁹⁾
 Messire Walleran, seigneur de Landas
 Messire Jehan, seigneur de Hem et des Obeaux
 Monseigneur de Croisilles, chevalier ⁽³⁹⁰⁾
 Messire Jehan de Waucrin, seigneur du So
 Messire Anthoine de Verguigneul, seigneur de
 Beaufremez
 Messire Piere de Miraumont, seigneur de la Boutil-
 lerie
 Monseigneur de Halennes, chevalier
 Messire Jehan de Hinguertes, seigneur de Fretin
 Messire Jehan, seigneur de Molinguehem
 Monseigneur de Scaubourg
 Piere de Fretin, seigneur de Peronne
 Anthoine, seigneur de Rosimbos
 Luuc Dehein, seigneur de Foricreulles
 Bauduin de Croix ⁽³⁹¹⁾
 Jehan, seigneur de Heignies
 Le seigneur d'Ostrees

NAMUR

Prelatz

L'abbé du Gardinet ⁽³⁹²⁾
 L'abbé de Grant Pré ⁽³⁹³⁾
 L'abbé de Molins ⁽³⁹⁴⁾
 L'abbé de Broigne ⁽³⁹⁵⁾

⁽³⁸⁶⁾ Nog vermeld op f° 47 v, bij Henegouwen.

⁽³⁸⁷⁾ Nog vermeld op f° 47 r; zie n. 272.

⁽³⁸⁸⁾ Nog vermeld op f° 47 r; zie n. 275.

⁽³⁸⁹⁾ Niet te identificeren volgens *Nob. France*, XIX, p. 400.

⁽³⁹⁰⁾ Ook vermeld op f° 47 r; zie n. 274.

⁽³⁹¹⁾ Overleden in 1516: *Nob. France*, XIX, pp. 400-401.

⁽³⁹²⁾ Johannes I Eustachius, 1435-1476: *Gallia*, III, k. 596; O.C.

⁽³⁹³⁾ Petrus Emmens, *Gallia*, III, k. 594-595; O.C.

⁽³⁹⁴⁾ Petrus de Amsterdam, 1438-1464; Johannes III Girelin, 1464-1483: *Gallia*, III, k. 598; O.C.

⁽³⁹⁵⁾ Guillelmus I de Gram, 1452-1483: *Gallia*, III, k. 554; O.B.

L'abbé de Floreffe (³⁹⁶)

Mayeur et eschevins de

Namur (³⁹⁷)

Bouvignes (³⁹⁸)

Wallecourt (³⁹⁹)

Les doyens et chapitres des eglises de

Saint Albert

Nostre Dame

et de Saint Pierre de Namur

Nobles

Messire Jacques d'Eve, chevalier (⁴⁰⁰)

Jehan, seigneur de Marbaix (⁴⁰¹)

Messire Simon de Fumale (⁴⁰²)

Messire Phelippe de Genos (⁴⁰³)

Le souverain bailli de Namur (a) (⁴⁰⁴)

Messire Jehan de Forvie (⁴⁰⁵)

Messire Jehan de Longchamp (⁴⁰⁶)

(a) Officier *doorstreept*, bailli *bovengeschreven*

(³⁹⁶) Lucas van Eyck, 1453-1465 *Gallia*, III, k 613, O P

(³⁹⁷) Hpl prov, nog vermeld op f° 50 r

(³⁹⁸) Namen, ar en kant Dinant, nog vermeld op f° 50 r

(³⁹⁹) Walcourt Namen, ar Philippeville, hpl kant

(⁴⁰⁰) Was onderbaljuw van Namen in 1466, schepen aldaar in 1467 S BORMANS, *Le magistrat de Namur*, in *Annales société archéologique Namur*, t 14, 1877, pp 329-398, p 380, H DE RADIGUES, *Les échevins de Namur*, in *Ann soc arch Namur*, t 25, 1905, 469 pp, pp 112 113, SERVAIS, *Wapen boek*, p 347

(⁴⁰¹) Heer van 1405 tot 1460, overleden in 1468 S BORMANS, *Les fiefs du comté de Namur*, Namur, 1875, pp 201, 317 en 324

(⁴⁰²) Ridder, zoon van Phillipart, familie sterk vertegenwoordigd in Naamse magistrat Simon (samen met Jehan) van 1453 tot 1464 In 1451 plaatsvervangend souverain baljuw DE RADIGUES, *Les échevins*, pp 79 81, BORMANS, *Le magistrat*, p 350, DE RADIGUES, *Les seigneuries et terres féodales du comté de Namur*, in *Ann soc arch Namur*, t 22, 1895, 708 pp, p 670

(⁴⁰³) Philippe de Gesves ? cf DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p 670

(⁴⁰⁴) Bauduin de Humières, „le Liégeois”, ridder, heer van Wittermont en Maisnil, oefende de functie uit van 1443 tot 9 maart 1466, waarna ze op zijn zoon Hue overging E DEL MARMOL, *Les anciens gouverneurs de Namur*, in *Ann soc arch Namur*, t 10, 1868, pp 317-352, p 347, DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p 241

(⁴⁰⁵) Ridder, geboren 1425, baljuw van Namen van 1450 tot 1463, schepen aldaar van 1472 tot 1476, burggraaf van Samson, in 1496 nog baljuw van Cour St Aubin DE RADIGUES, *Les échevins*, pp 86 87

(⁴⁰⁶) Ridder en kamerling van de hertog, in januari 1478 één der vooraanstaanden tot wie hertog Maximiliaan een verzoek om een bede richtte L P GACHARD, *Analectes Historiques 3e série*, BCRH, IIe s, t VII, 1855, pp 65 68, cf verder n 456

- Messire Bateau de Hein ⁽⁴⁰⁷⁾
 f° 48 v Monseigneur de Fournemont ⁽⁴⁰⁸⁾
 Monseigneur de Melin ⁽⁴⁰⁹⁾
 Messire Colart d'Octremont ⁽⁴¹⁰⁾
 Messire le Liegois de Hummies, bailli de Namur ⁽⁴¹¹⁾
 Messire Jaques de Spontin ⁽⁴¹²⁾
 Messire Jehan d'Aymeries, bailli de Wastilles ⁽⁴¹³⁾
 Monseigneur de Dompierre ⁽⁴¹⁴⁾
 Messire Henry de Lenchon, seigneur de
 Lammines ⁽⁴¹⁵⁾
 Warnier de Danel
 Ghodeffroy Dens, bailli de Pellenach
 Henry d'Octremont, receveur de Namur ⁽⁴¹⁶⁾
 Anthoine de Marbaix ⁽⁴¹⁷⁾
 Teneau et Jehan de Huy, freres

⁽⁴⁰⁷⁾ Ridder, heer van Bierwart 1421-1493 (= overlidensjaar); schepen van Namen tussen 1464 en 1486, plaatsvervangend gouverneur in 1466: DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 97-98, en *Id.*, *Les seigneuries*, p. 550; in 1478 betrokken bij verzoek om bede: GACHARD, *ibid.*

⁽⁴⁰⁸⁾ Fernelmont, d. i. Henry de Longchamps, zie verder n. 415.

⁽⁴⁰⁹⁾ Niet te identificeren volgens DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 97.

⁽⁴¹⁰⁾ Colart d'Outremont, ridder, baljuw van Namen 1463-1468, schepen aldaar in 1438, burggraaf van Samson 1452-1463, overleden in 1477: BORMANS, *Le magistrat*, pp. 336, 349; DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 92-93; *Id.*, *Les seigneuries*, p. 344.

⁽⁴¹¹⁾ Bedoeld moet zijn: souverain-baljuw, vermits de voormelde Colart baljuw was, en de Humières niet in de lijst der baljuws voorkomt: DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 344. Zie dus hoger, n. 404.

⁽⁴¹²⁾ Werd ridder in de slag van Montenaken in 1466; huwde in 1460, overleed in 1504; in 1476 werd hij heer van Freyr: GOETHALS, *Dictionnaire généalogique*, dl. I, pp. 234-235; DE RADIGUES, *Les échevins*, p. 145 en *Id.*, *Les seigneuries*, p. 74.

⁽⁴¹³⁾ Ridder, baljuw van Wasseiges 1452-1491, schepen van Namen tussen 1475 en 1484: DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 135-136, *Id.*, *Les seigneuries*, p. 525.

⁽⁴¹⁴⁾ Henneman de Sart, burger van Luik: DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 583. Bij de Artesische ridders (f° 45 r) wordt eveneens een « seigneur de Dompierre » vermeld: zie hoger n. 158.

⁽⁴¹⁵⁾ Schildknaap, heer van Fernelmont (als zodanig hoger reeds vermeld, zie n. 408) en Lamines, vader van de hoger genoemde Jean (zie n. 406), souverain-baljuw van Namen 1412-1458, schepen van Namen 1465-1467; in 1478 vermeld bij verzoek om bede. GACHARD, *loc. cit.*; DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 104-105; *Id.*, *Les seigneuries*, pp. 576 en 679.

⁽⁴¹⁶⁾ Grafelijk ontvanger voor Namen, als zodanig ook in 1478 vermeld: GACHARD, *loc. cit.*; zoon van de voormelde Colart (zie hoger n. 410), heer van Daussoux: DE RADIGUES, *Les seigneuries*, pp. 372, 434, 452.

⁽⁴¹⁷⁾ Neemt heerlijkheid over van zijn vader Jean (zie hoger, n. 401) bij diens overlijden in maart 1468; in 1471 kapitein van Samson; baljuw van Wasseiges 1491-1493: BORMANS, *Les fiefs*, pp. 324, 330; DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 525.

Guilleme de Danel
 Burequin de Geves (⁴¹⁸)
 Jehan de Longchamp (⁴¹⁹)
 Maistre Gerart de Marbaix (⁴²⁰)
 Eustres de Marbaix
 Gilles d'Eve
 Henry d'Eve
 Robert de la Loye
 Lancelot de le Haye (⁴²¹)
 Jacquemin de Vaulx (⁴²²)
 Jacquemin de Vaulx, son filz
 Guilleme de Vaulx, son filz
 Phelippe de Humieres
 Guilleme de Poter, seigneur de Frayeres
 Robert de Spontin (⁴²³)
 Henry de Huy le Jone (⁴²⁴)
 Christoffe de Barouse, bailli de Flerioie (⁴²⁵)
 Collart de Hollande
 Jehan de Hontoy et son filz
 Englebert d'Orlay, bailli de Bouvignes (⁴²⁶)
 Jehan de le Chene
 Gilles d'Octremont (⁴²⁷)
 Pierrot Herpen
 Jehan de Saletin
 Jehan Geffy
 Jehan de Hollangne (⁴²⁸)

(⁴¹⁸) Jean, gezegd Burkin de Boneffe, zoon van Yolande de Gesves : DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 362.

(⁴¹⁹) Zoon van de hoger vermelde Jean (zie n. 406) : DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 576.

(⁴²⁰) Broer van de voormelde Jehan (zie n. 401), wordt heer in 1468; vermeld vanaf 1423 : BORMANS, *Les fiefs*, pp. 247, 290, 317, 324.

(⁴²¹) Heer van Ransart 1519-1532, schildknaap, kapitein van Melin : DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 515.

(⁴²²) Jacques de Vaux, omstreeks 1475 vermeld als vader van Catarina : DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 117, 131.

(⁴²³) Robert de Spontin et de Wavre, overleden in 1492 : BUTKENS, *Trophées*, p. 661.

(⁴²⁴) In 1463 huwt een dochter van een Henri de Huy; misschien is dit haar broer : DE RADIGUES, *Les seigneuries*, p. 198.

(⁴²⁵) Schildknaap, baljuw van Fleurus 1459-1469 : *Ibid.*, p. 225.

(⁴²⁶) Baljuw van 1459-1481 : *Ibid.*, p. 12.

(⁴²⁷) Zoon van de voormelde Henri (zie hoger, n. 416), heer van Andenne 1503-1509 : *Ibid.*, pp. 416, 439.

(⁴²⁸) Wordt in 1468 heer van Ahin en St.-Léonard door koop : *Ibid.*, p. 435.

Henry de Louchon
 Henry de Louchon, seigneur de Buset (⁴²⁹)
 Jehan Houcet
 Jehan Vaduel (⁴³⁰)
 Jehan Dave
 Guillemme Dave (⁴³¹)
 Daniel du Pont
 Jehan Blondeau
 Bauduin Tieulafer (⁴³²)
 Guillemme de Warisoul (⁴³³)
 Michiel de Warisoul
 Thierion Bonan (⁴³⁴)
 Guillemme de Gra
 Ghodeffroy Smalem
 Thomas de Crupey

BOULENOIS

L'abbé de Monvillers
 L'abbé de Saulmer ou Bos (a)
 L'abé de Licques
 L'abbé de Biaulieu (⁴³⁵)
 L'abbé de Saint Willemer en Boulogne (b)
 L'abbé de Dondeauville
 L'abbé de nostre Dame de Boulongne
 Les mayeurs et eschevins de la ville d'Estriples (⁴³⁶)
 Les mayeur et eschevins de Boulogne (⁴³⁷)

(a) *Misschien* Saint-Sauveur au Bois. (b) *Voor* Saint-Wulmer.

(⁴²⁹) Niet te identificeren bij de heren van Beuzet: *Ibid.*, p. 238. Wellicht Buzet, Henegouwen, ar. Charleroi.

(⁴³⁰) Burgemeester van Namen in 1464, schepen tot 1483, onderbaljuw in 1477: DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 101-102.

(⁴³¹) Willeame Davin, schepen van Namen tussen 1471 en 1504; lid van de provinciale Raad; overleed vóór 1508: BORMANS, *Le magistrat*, p. 350; DE RADIGUES, *Les échevins*, p. 125.

(⁴³²) De familie Taillefer leverde verscheidene leden der Naamse magistraat.

(⁴³³) Schepen van Namen tussen 1465 en 1471: BORMANS, *Le magistrat*, p. 350, DE RADIGUES, *Les échevins*, p. 109.

(⁴³⁴) Geboren 1443 (wegens zijn leeftijd nog de -on naam!), baljuw van Namen in 1468; schildknaap, ridder vanaf 1484; lid van de provinciale Raad; overleed in 1508: DE RADIGUES, *Les échevins*, pp. 122-125.

(⁴³⁵) Jolendis Janson: *Gallia*, III, k. 450; O.A.

(⁴³⁶) Etaples, Pas-de-Calais, ar. Montreuil, hpl. kant., nog vermeld op f° 50 r.

(⁴³⁷) Nog vermeld op f° 47 r en 50 r.; zie n. 282.

Le seigneur de Heloy, chevalier
 Le seigneur de Reve, chevalier
 Le seigneur de Moncaurel ⁽⁴³⁸⁾
 f° 49 r Le seigneur de Marle ⁽⁴³⁹⁾
 Le seigneur de Hardentin, chevalier
 Le seigneur de Licques, chevalier ⁽⁴⁴⁰⁾
 Le seigneur de Wangebin, chevalier
 Le seigneur de Houdecoutre, chevalier
 Le seigneur de Haurech, chevalier
 Le seigneur de Saint Michiel, chevalier
 Le seigneur de Dordere, chevalier
 Le seigneur de Rinquesent, chevalier
 Le seigneur de Bellebronne
 Le seigneur de Marquighehem
 Guilleme de le Chanchie, seigneur de Neufville
 Ernoul de Corteville
 Guilleme de Fouqueselles
 Loys de le Motte, seigneur de Blequin
 Robert de Motte, seigneur de Bellebronne
 Jehan Franizelles, seigneur de Floringhelun
 Laurens de Sempi, seigneur de Brelengnes
 Collart de Cuer Bermeules, seigneur de Werlinghelun
 Charles de Savensters, seigneur de Souverain Moulin
 Daniel de Farmessart

BONNES VILLES DE BRABANT

Louvaing ⁽⁴⁴¹⁾	Thielemont ⁽⁴⁴⁵⁾
Bruxelles ⁽⁴⁴²⁾	Jowingne ⁽⁴⁴⁶⁾
Anvers ⁽⁴⁴³⁾	Vilvorde ⁽⁴⁴⁷⁾
Bois-le-Duc ⁽⁴⁴⁴⁾	Trecht ⁽⁴⁴⁸⁾

⁽⁴³⁸⁾ Nog vermeld op f° 47 r; zie n. 276.

⁽⁴³⁹⁾ Nog vermeld op f° 44 v, zie n. 96.

⁽⁴⁴⁰⁾ Nog vermeld op f° 47 r; zie n. 277.

⁽⁴⁴¹⁾ Leuven : Brabant, hpl. ar.

⁽⁴⁴²⁾ Brussel : Brabant, hpl. prov.

⁽⁴⁴³⁾ Antwerpen : hpl. prov.

⁽⁴⁴⁴⁾ 's-Hertogenbosch : Noord-Brabant, hpl. prov.

⁽⁴⁴⁵⁾ Tienen : Brabant, ar. Leuven, hpl. kant.

⁽⁴⁴⁶⁾ Jodoigne : Brabant, ar. Nivelles, hpl. kant.

⁽⁴⁴⁷⁾ Vilvoorde : Brabant, ar. Brussel, hpl. kant.

⁽⁴⁴⁸⁾ Maastricht : Ned. Limburg, hpl. prov.

Leaune ⁽⁴⁴⁹⁾Theumout ⁽⁴⁵¹⁾Lierre ⁽⁴⁵⁰⁾Nivelle ⁽⁴⁵²⁾

NOBLES DE BRABANT

Chevaliers

Monseigneur Phelippe de Huerne,
seigneur de Gaesbecq ⁽⁴⁵³⁾

Le seigneur de Wavre ⁽⁴⁵⁴⁾

Le seigneur de Fontaines ⁽⁴⁵⁵⁾

Le seigneur de Cliny

Messire Jehan de Longchamp ⁽⁴⁵⁶⁾

Messire Englebert de Mienfront ⁽⁴⁵⁷⁾

Messire Claix de Saint Gery ⁽⁴⁵⁸⁾

Le seigneur de Linstuel ⁽⁴⁵⁹⁾

Messire Jehan de Heriaumelz

Le seigneur de Kersbecque ⁽⁴⁶⁰⁾

Le seigneur Parewijs ⁽⁴⁶¹⁾

Messire Henry de Ruust ⁽⁴⁶²⁾

⁽⁴⁴⁹⁾ Zoutleeuw Brabant, ar Leuven, hpl kant

⁽⁴⁵⁰⁾ Lier Antwerpen, ar Mechelen, hpl kant

⁽⁴⁵¹⁾ Turnhout Antwerpen, hpl ar

⁽⁴⁵²⁾ Nivelles Brabant, hpl ar

⁽⁴⁵³⁾ Filips van Hoorn, Heer van Gaasbeek vanaf 26 mei 1434, geboren 1421, overleden 1488, stond in 1452-1453 aan het hoofd van een militaire expeditie tegen Gent, kamerling van Karel de Stoute F VENNEKENS, *La seigneurie de Gaesbeek (1236-1795)*, Hekelgem, 1935, en BUTKENS, *Trophées*, p 621

⁽⁴⁵⁴⁾ Behorend tot het huis van Spontin (SERVAIS, *o c*, p 980) Guillaume, raadsheer en kamerling van Filips de Goede en Karel de Stoute, overleed in 1489 J TARLIER - A WAUTERS, *Géographie et histoire des communes belges*, 11dln, 1859-1872, dl IV, p 23, volgens BUTKENS, *o c*, p 661 Robert de Spontin et de Wavre, overleden in 1492 (vermeld op f° 48 v)

⁽⁴⁵⁵⁾ Een heer de Fontaines komt voor in de lijst van edelen voor Artesie van 1415 MIROT, *Loc cit*, nog vermeld op f° 47 v (Henegouwen), zie n 371

⁽⁴⁵⁶⁾ In 1477 vermeld als kamerling GACHARD, *Analectes* pp 117-119, komt ook voor bij de Naamse adel op l° 48 r, zie n 406

⁽⁴⁵⁷⁾ Misschien te identificeren met de Limburgse familie Meinzfreund

⁽⁴⁵⁸⁾ Van 1372 tot 1422 wordt Nicolas de Saint-Géry als vooraanstaand edelman vermeld, het gaat hier misschien om diens zoon A HENNE - A WAUTERS, *Histoire de Bruxelles*, dl I, Brussel, 1845, pp 136, n 2 en 217, n 6

⁽⁴⁵⁹⁾ Isabelle van Linsmal, 1435 1485 TARLIER-WAUTERS, *o c*, dl VI, p 268

⁽⁴⁶⁰⁾ Walter of Jan van Kersbeke SERVAIS, *o c*, p 320

⁽⁴⁶¹⁾ Hendrik van Hoorn, heer van Parwijs, Duffel, Geel enz in 1453, overleden in 1483 BUTKENS, *o c*, p 621; in sept 1477 als kamerling vermeld GACHARD, *Analectes*, pp 117 119

⁽⁴⁶²⁾ Hendrik van Rotselaar, overleden in 1500 SERVAIS, *o c*, p 545

Le seigneur de Gramberghe ⁽⁴⁶³⁾
 Le comte de Horne ⁽⁴⁶⁴⁾
 Le seigneur de Serenhove ⁽⁴⁶⁵⁾
 Le seigneur de Peterchem ⁽⁴⁶⁶⁾
 Le seigneur de Bergues sur le Zom (a) ⁽⁴⁶⁷⁾
 Le conte de Nassot ⁽⁴⁶⁸⁾
 Messire Jehan du Pont
 Le seigneur de Sterbecke ⁽⁴⁷²⁾
 Messire Evrard Serclaus, seigneur de
 Crueckembourg ⁽⁴⁶⁹⁾
 Messire Jehan Taye ⁽⁴⁷⁰⁾
 Messire Piere de Herbaix ⁽⁴⁷¹⁾
 Le seigneur de Sterbeke ⁽⁴⁷²⁾
 Messire Jehan Barnoige de Perke ⁽⁴⁷³⁾
 Messire Jacque Taye ⁽⁴⁷⁴⁾

(a) *Na seigneur Ber doorstreept.*

⁽⁴⁶³⁾ Jan van Nassau (SERVAIS, *o. c.*, p. 866), zie n. 468.

⁽⁴⁶⁴⁾ Jacques, graaf van Hoorn en van het Heilig Rijk (1450), overleden in 1488; trok in 1465 samen met Filips van Hoorn, heer van Gaasbeek, als kapitein van Karel de Stoute tegen Luik op: GOETHALS, *Dictionnaire*, dl. III, pp. 123-127; en BUTKENS, *o. c.*, p. 621.

⁽⁴⁶⁵⁾ Indien te lezen als Schoonhoven: Jan van S.: SERVAIS, *o. c.*, p. 696.

⁽⁴⁶⁶⁾ Beatrijs van Petershem, in 1448 dame van Leefdaal, of haar zoon Jan: SERVAIS, *o. c.*, p. 977.

⁽⁴⁶⁷⁾ Jean de Glimes « metten lippen » of Jean Walhain, bekend als trouw dienaar der hertogen; heer sinds 1447, als kamerling vermeld in sept. 1477, overleden in 1495: TARLIER-WAUTERS, *o. c.*, dl. V, p. 27; BUTKENS, *o. c.*, p. 656; GACHARD, *Analectes*, pp. 117-119; C. J. F. SLOOTMANS, *Jan metten lippen, zijn familie en zijn stad*, Rotterdam-Antwerpen, 1945; hij was verwant met leden van de stadsmagistraat van Namen: S. BORMANS, *Le magistrat de Namur*, p. 351.

⁽⁴⁶⁸⁾ Jan, graaf van Nassau, Vianden, heer van Grimbergen, Breda (cf. n. 463), overleden in 1475: BUTKENS, *o. c.*, pp. 594, 643.

⁽⁴⁶⁹⁾ Was in 1474 in het bezit van een afhankelijkheid van Gaasbeek; gehuwd met Lauretta van Asse: SERVAIS, *o. c.*, pp. 356 en 603; in 1442 gehuwd met Catharine Taye: HENNE-WAUTERS, *o. c.*, III, p. 243.

⁽⁴⁷⁰⁾ Vermeld door SERVAIS, *o. c.*, p. 838 en HENNE-WAUTERS, *o. c.*, I, p. 270 (1469).

⁽⁴⁷¹⁾ In 1465 vermeld aan het hoofd van een militaire expeditie: TARLIER-WAUTERS, *o. c.*, dl. VI, p. 242.

⁽⁴⁷²⁾ Waarschijnlijk Jan van der Meeren, heer van Sterrebeek: TARLIER-WAUTERS, dl. VI, p. 242; doublure met slechts vier plaatsen tussenruimte.

⁽⁴⁷³⁾ Jean Barnaige, heer van Perk vermeld door SERVAIS, *o. c.*, p. 666 en HENNE-WAUTERS, *o. c.*, I, p. 270 (1469).

⁽⁴⁷⁴⁾ Vermeld door SERVAIS, *o. c.*, p. 838.

f° 49 v

Escuyers Jehan Serclaux, seigneur de Silli ⁽⁴⁷⁵⁾
 Jehan, seigneur de Assche ⁽⁴⁷⁶⁾
 Henry, seigneur de Borstelle
 Arnoul Villain
 Jehan de Ruust
 Gilles Butrie, seigneur de Mepem
 Henry de Bertersem ⁽⁴⁷⁷⁾
 Jehan de Walhain ⁽⁴⁷⁸⁾
 Messire Jehan Wandernot ⁽⁴⁷⁹⁾
 Messire Jehan, seigneur de
 Thoënis ⁽⁴⁸⁰⁾
 Messire Christoffe Villain ⁽⁴⁸¹⁾
 Messire Frederic de Wictem ⁽⁴⁸²⁾

DUCHIE DE BOURGOINGNE

Dijon ⁽⁴⁸³⁾	Ostun ⁽⁴⁸⁷⁾
Beaune ⁽⁴⁸⁴⁾	Semue ⁽⁴⁸⁸⁾
Nuys ⁽⁴⁸⁵⁾	Avalon ⁽⁴⁸⁹⁾
Chalon ⁽⁴⁸⁶⁾	Monebar ⁽⁴⁹⁰⁾

⁽⁴⁷⁵⁾ Kleinzoon van Everard, de « bevrijder » van Brussel in 1356, werd omstreeks 1473 ook heer van Montignies SERVAIS, *o c.*, p 431

⁽⁴⁷⁶⁾ Heer sinds 1452, broer van Willem, de eerste rektor der Leuvense universiteit P DE GRAVE, *Geschiedenis der gemeente Assche*, Gent, z d [1900], p 94, en SERVAIS, *o c.*, p 421

⁽⁴⁷⁷⁾ Henri de Witthem (1450-1502), indien te lezen als Boutersem TARLIER-WAUTERS, *o c.*, dl III, p 131

⁽⁴⁷⁸⁾ Jean de Glimes zie n 467

⁽⁴⁷⁹⁾ Te lezen als Vander Noot, schepen van Brussel in 1469 HENNE WAUTERS, *o c.*, I, p 270 Niet te identificeren bij H VANDER LINDEN, *Vander Noot*, in *Biographie Nationale*, 26, Brussel, 1936-1938, kol 372-374

⁽⁴⁸⁰⁾ In 1469 is een sire Antoine Thoënis vermeld HENNE WAUTERS, *o c.*, I, p 270

⁽⁴⁸¹⁾ Ook vermeld bij de Vlaamse adel op f° 44 v, zie n 104

⁽⁴⁸²⁾ Frederik « sire de Witthem » verkocht dit bezit in 1466 BUTKENS, *o c.*, p 658, in 1477 vermeld als kamerling GACHARD, *Analectes*, pp 117-119

⁽⁴⁸³⁾ Hpl Côte d'Or

⁽⁴⁸⁴⁾ Côte d'Or, hpl ar

⁽⁴⁸⁵⁾ Nuits St Georges, Côte d'Or, ar Beaune, hpl kant

⁽⁴⁸⁶⁾ Saône-et Loire, hpl ar

⁽⁴⁸⁷⁾ Autun, Saône et Loire, hpl ar

⁽⁴⁸⁸⁾ Semur, Côte-d'Or, hpl ar

⁽⁴⁸⁹⁾ Yonne, hpl ar

⁽⁴⁹⁰⁾ Montbard, Côte-d'Or hpl ar

Chastillon (⁴⁹¹)	Noyers (⁴⁹⁵)
Saint Jehan de Lone (⁴⁹²)	Saulieu (⁴⁹⁶)
Talent (⁴⁹³)	Saulx-le-duc (⁴⁹⁷)
Montreal (⁴⁹⁴)	

CONTE DE BOURGOINGNE

Arboix (⁴⁹⁸)	Besanthen (⁵⁰⁸)
Poligny (⁴⁹⁹)	Montmorot (⁵⁰⁹)
Salins (⁵⁰⁰)	Lus-le-Saulnier (⁵¹⁰)
Dole (⁵⁰¹)	Orgelet (⁵¹¹)
Gray (⁵⁰²)	Saint Glaude (⁵¹²)
Vestul (⁵⁰³)	Rochefort (⁵¹³)
Jussey (⁵⁰⁴)	Belle Bevre (⁵¹⁴)
Pontarlie en Mon- taigne (⁵⁰⁵)	Bleterains (⁵¹⁵)
Chastel Charlon (⁵⁰⁶)	Chaussins (⁵¹⁶)
Gingey (⁵⁰⁷)	Saint Aubin (⁵¹⁷)

- (⁴⁹¹) Côte-d'Or, ar. Montbard, hpl. kant.
 (⁴⁹²) Côte-d'Or, ar. Beaune, hpl. kant.
 (⁴⁹³) Côte-d'Or, ar. en kant. Dijon.
 (⁴⁹⁴) Yonne, ar. Avallon, kant. Guillon.
 (⁴⁹⁵) Yonne, ar. Tonnerre, hpl. kant.
 (⁴⁹⁶) Côte-d'Or, ar. Semur, hpl. kant.
 (⁴⁹⁷) Côte-d'Or, ar. Dijon, kant. Is-sur-Tille.
 (⁴⁹⁸) Arbois : Jura, ar. Poligny, hpl. kant.
 (⁴⁹⁹) Jura, hpl. ar.
 (⁵⁰⁰) Jura, ar. Poligny, hpl. kant.
 (⁵⁰¹) Jura, hpl. ar.
 (⁵⁰²) Haute-Saône, hpl. ar.
 (⁵⁰³) Haute-Saône, hpl. ar.
 (⁵⁰⁴) Haute-Saône, ar. Vesoul, hpl. kant.
 (⁵⁰⁵) Pontarlier : Doubs, hpl. ar.
 (⁵⁰⁶) Château Chalon, Jura, ar. Lons-le-Saunier, kant. Voiteur.
 (⁵⁰⁷) Quincey, Côte-d'Or, ar. Beaune, kant. Nuits-St.-Georges.
 (⁵⁰⁸) Hpl. Doubs.
 (⁵⁰⁹) Marne, ar. Epernay, hpl. kant.
 (⁵¹⁰) Lons-le-Saunier : hpl. dep. Jura.
 (⁵¹¹) Jura, ar. Lons-le-Saunier, hpl. kant.
 (⁵¹²) Jura, hpl. ar.
 (⁵¹³) Jura, ar. Dôle, hpl. kant.
 (⁵¹⁴) Belverne : Haute-Saône, ar. Lure, kant. Héticourt.
 (⁵¹⁵) Bletterans : Jura, Jura, art. Lons-le-Saunier, hpl. kant.
 (⁵¹⁶) Jura, ar. Dôle, hpl. kant.
 (⁵¹⁷) Côte-d'Or, ar. Beaune, kant. Nolay.

MASCONNOIS

Mascon (⁵¹⁸)	Saint Jangoul-le-Real (⁵²⁰)
Tourniez (⁵¹⁹)	Clugny (⁵²¹)

CHAROLOIS

Charolles (⁵²²)	Mont-Saint-Vincent (⁵²⁴)
Paroy-le-Monnial (⁵²³)	Bourbon Lanceiz (⁵²⁵)

AUCERE

Saint Laurent (⁵²⁶)	Louans (⁵²⁹)
Auxonne (⁵²⁷)	Mirebel (⁵³⁰)
Seurre (⁵²⁸)	Potalie-sur-Some (⁵³¹)

LEMBOURG, LUCEMBOURG

Bastoinne (⁵³²)	Yvoix (⁵³⁷)
Arlon (⁵³³)	Machre (⁵³⁸)
Thionville (⁵³⁴)	Bredbourg (⁵³⁹)
Macoville (⁵³⁵)	La Marche-en- Famine (⁵⁴⁰)
Lerton (⁵³⁶)	Echarnach (⁵⁴¹)

⁽⁵¹⁸⁾ Hpl. Saône-et-Loire.⁽⁵¹⁹⁾ Saône-et-Loire, ar. Mâcon, hpl. kant.⁽⁵²⁰⁾ Saône-et-Loire, ar. Mâcon, hpl. kant. : Gengoux-le-Royal.⁽⁵²¹⁾ Saône-et-Loire, ar. Mâcon, hpl. kant.⁽⁵²²⁾ Saône-et-Loire, hpl. ar.⁽⁵²³⁾ Saône-et-Loire, ar. Charolles, hpl. kant.⁽⁵²⁴⁾ Saône-et-Loire, ar. Chalon-sur-Saône, hpl. kant.⁽⁵²⁵⁾ Bourbon-Lancy : Saône-et-Loire, ar. Charolles, hpl. kant.⁽⁵²⁶⁾ Jura, ar. Saint-Claude, hpl. kant.⁽⁵²⁷⁾ Côte-d'Or, ar. Dijon, hpl. kant.⁽⁵²⁸⁾ Côte-d'Or, ar. Beaune, hpl. kant.⁽⁵²⁹⁾ Saône-et-Loire, ar. Chalon, hpl. kant.⁽⁵³⁰⁾ Côte-d'Or, ar. Dijon, hpl. kant.⁽⁵³¹⁾ Pontailler-sur-Saône : Côte-d'Or, ar. Dijon, hpl. kant.⁽⁵³²⁾ Prov. Luxembourg, hpl. ar.⁽⁵³³⁾ Hpl. prov. Luxembourg.⁽⁵³⁴⁾ Moselle, hpl. ar.⁽⁵³⁵⁾ Marville, Meuse, ar. Verdun, kant. Montmédy.⁽⁵³⁶⁾ Virton : Luxembourg, hpl. ar.⁽⁵³⁷⁾ Carignan, Ardennes, hpl. ar. Mézières.⁽⁵³⁸⁾ Marche-les-Dames : Namur, ar. Namur, kant. Namèche.⁽⁵³⁹⁾ Bitburg, Rheinland, hpl. Kreis.⁽⁵⁴⁰⁾ Prov. Luxembourg, hpl. ar.⁽⁵⁴¹⁾ Grthd. Luxembourg, hpl. ar.

f° 50 r *FLANDRES* ⁽⁵⁴²⁾

Ghand	L'Escluse
Bruges	Lille
Tenremond	Douay
Ipre	Orchies
Auldenarde	Biervliet ⁽⁵⁴⁸⁾
Courtray	Warneston
Alost	Nieneve ⁽⁵⁴⁹⁾
Granmont	Ostende ⁽⁵⁵⁰⁾
Hulst ⁽⁵⁴³⁾	Blanckeberghe ⁽⁵⁵¹⁾
Axele ⁽⁵⁴³⁾	Dixmude
Deinze ⁽⁵⁴⁴⁾	Bailluel
Oudenbourg ⁽⁵⁴⁵⁾	Eclo
Thourout ⁽⁵⁴⁶⁾	Ardenbourg
Nuefport	Commines
Dunkerke	Bourgbourcg
Furnes	Gravelinges
Berges-Saint-Wenoc	Capricke
Cassel	Menin
Roullers ⁽⁵⁴⁷⁾	Malines ⁽⁵⁵²⁾
Le Dam	

ARTOIS ⁽⁵⁵³⁾

Aras, ville et chité	Hesdin
Saint-Ommer	Bethune
Aire	Bapaulmes
Lens en Artois	Lilliers ⁽⁵⁵⁴⁾

⁽⁵⁴²⁾ Zie de andere lijst van Vlaamse steden of f° 44 r, n. 44-70. Hier nog alleen de nieuwe vermeldingen geïdentificeerd.

⁽⁵⁴³⁾ Zeeland, ar. Goes, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁴⁾ O.-VI., ar. Gent, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁵⁾ Oudenburg : W.-VI., ar. Oostende, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁶⁾ Torhout : W.-VI., ar. Veurne, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁷⁾ Roeselare : W.-VI., hpl. ar.

⁽⁵⁴⁸⁾ Zeeland, ar. Middelburg, hpl. kant.

⁽⁵⁴⁹⁾ Ninove : O.-VI., ar. Aalst, hpl. kant.

⁽⁵⁵⁰⁾ Oostende : W.-VI., hpl. ar.

⁽⁵⁵¹⁾ Blankenberge : W.-VI., ar. Brugge, hpl. kant.

⁽⁵⁵²⁾ Mechelen : Antwerpen, hpl. ar.

⁽⁵⁵³⁾ Zie de andere lijst van de Artesische steden op f° 45 v, n. 169-179.

⁽⁵⁵⁴⁾ Pas-de-Calais, ar. Béthune, hpl. kant.

BOULONGNE

Estaples (⁵⁵⁵) Desurene (a)
 Saint Sauveur ou Bos (⁵⁵⁶) Ardre (⁵⁵⁷)

HOLLANDE ET ZEELLANDE

Hairlem (⁵⁵⁸)	Horne (⁵⁶⁹)
Amsterdam (⁵⁵⁹)	Alcmair (⁵⁷⁰)
Leyden (⁵⁶⁰)	Enchuysen (⁵⁷¹)
Delf (⁵⁶¹)	Gervliet (⁵⁷²)
Goude (⁵⁶²)	Gerchem (⁵⁷³)
Dordrecht (⁵⁶³)	Mont Sainte
Rotterdam (⁵⁶⁴)	Gertrud (⁵⁷⁴)
Serenhove (b) (⁵⁶⁵)	Herisdin (d) (⁵⁷⁵)
Ly Haye (⁵⁶⁶)	Bryele Zeellande (⁵⁷⁶)
Audewattre (⁵⁶⁷)	Milderbourg (⁵⁷⁷)
Courdon (c) (⁵⁶⁸)	Ziericxere (⁵⁷⁸)

(a) *Waarschijnlijk voor Boulogne.* (b) *Voor Scoenhove.* (c) *Waarschijnlijk voor Schiedam.* (d) *Waarschijnlijk voor Heusden.*

(⁵⁵⁵) Nog vermeld op f° 48 v, zie n. 436.

(⁵⁵⁶) Misschien zelfde als Saulmer ou Bos op f° 48 v.

(⁵⁵⁷) Nog vermeld op f° 47 r, zie n. 281.

(⁵⁵⁸) Haarlem : Noord-Holland, hpl. ar.

(⁵⁵⁹) Amsterdam : N.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁶⁰) Leiden : Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁶¹) Delft : Z.-Holl., ar. Den Haag, hpl. kant.

(⁵⁶²) Gouda : Z.-Holl., ar. Rotterdam, hpl. kant.

(⁵⁶³) Dordrecht : Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁶⁴) Rotterdam : Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁶⁵) Schoonhoven : Z.-Holl., ar. Rotterdam, hpl. kant.

(⁵⁶⁶) Den Haag : Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁶⁷) Oudewater : Z.-Holl., ar. Rotterdam, kant. Schoonhoven.

(⁵⁶⁸) Schiedam : Z.-Holl., ar. Rotterdam, hpl. kant.

(⁵⁶⁹) Hoorn : N.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁷⁰) Alkmaar : N.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁷¹) Enkhuizen : N.-Holl., ar. Hoorn, hpl. kant.

(⁵⁷²) Geervliet : Z.-Holl., ar. en kant. Briel.

(⁵⁷³) Gorkum : Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁷⁴) Geertruidenberg : N.-Brabant, ar. Breda, kant. Oosterhout.

(⁵⁷⁵) Heenvliet ? : Z.-Holl., ar. en kant. Briel (of Heusden, N.-Brabant, ar. 's Hertogenbos, hpl. kant. ?)

(⁵⁷⁶) Z.-Holl., hpl. ar.

(⁵⁷⁷) Middelburg : Zeeland, hpl. ar.

(⁵⁷⁸) Zierikzee : Zeeland, hpl. ar.

Lagere (a)	Tholen (⁵⁸⁰)
Remerswale (⁵⁷⁹)	Brauwershavem (⁵⁸¹)

NAMUR

Namur (⁵⁸²)	Flerus (⁵⁸³)
Bouvignes (⁵⁸²)	Jambloy (⁵⁸⁴)

PICARDIE (⁵⁸⁵)

Amiens	Roye
Abbeville	Saint Quentin
Saint-Ricquier	Bray-sur-Somme
f° 50 v Rue	
Pironne	Therouenne
Mondidier	Doullers

LA CONTE DE FERACTE (b)

(a) Reme *doorstreept*. (b) *Volgt*: Villes et forteresses du pays de Haynnau.

(⁵⁷⁹) Reimerswaal: Zeeland, eiland Z.-Beveland.

(⁵⁸⁰) Zeeland, ar. Zierikzee, hpl. kant.

(⁵⁸¹) Zeeland, eil. Schouwen, ar. Zierikzee, hpl. kant.

(⁵⁸²) Nog vermeld op f° 48 r, zie n. 397-398.

(⁵⁸³) Henegouwen, ar. Charleroi, hpl. kant.: Fleurus.

(⁵⁸⁴) Gembloux: Namen, ar. Namur, hpl. kant.

(⁵⁸⁵) Cf. de andere lijst van Picardische steden op f° 47 r, n. 278-312.